

Nota van Antwoord dijkversterking Culemborgse Veer - Beatrixsluis

Dijkversterking Culemborgse Veer - Beatrixsluis

An aerial photograph of a river landscape. A wide river flows from the top right towards the bottom right. On the left bank, there is a dike and a circular structure, possibly a fortification or a small island. The surrounding area is green and flat, with some buildings and trees. The sky is overcast.

**STERKE
LEKDIJK**

Culemborgseveer - Beatrixsluis

HOOGHEEMRAADSCHAP
**DE STICHTSE
RIJNLANDEN**

Colofon

Rapportgegevens	
Rapporttitel	Nota van Antwoord dijkversterking Culemborgse Veer - Beatrixsluis
Ondertitel	Dijkversterking Culemborgse Veer - Beatrixsluis
DM nummer:	2061800
Versie:	2.0
Datum:	13 mei 2025

Vrijgave:

Verantwoordelijkheid	Functie	Naam	Paraaf
Opsteller:	Coördinator planproducten	PvV	
Verificateur:	Omgevingsmanager	JWV	
Autorisator	Manager Projectbeheersing	MVC	
Vrijgever	Projectmanager	JvA	

Documenthistorie:

Versie	Datum	Toelichting
V0.1	28 februari 2025	intern concept
V0.2	8 april 2025	eindconcept
V0.3	9 april 2025	versie voor POHO
V1.0	28 april 2025	definitief voor DB
V2.0	13 mei 2025	definitief

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
Poldermolen 2
030 634 57 00
sterkelekdijk@hdsr.nl
hdsr.nl/sterkelekdijk

T
E
W

STERKE
LEKDIJK

Inhoudsopgave

	Dijkversterking Culemborgse Veer - Beatrixsluis	1
1	Inleiding	4
1.1	Het project	4
1.2	Gecoördineerde procedure Projectbesluit	4
1.3	Ontwerpbesluiten	4
1.4	Zienswijzen	5
1.5	Advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage	5
1.6	Vervolgstappen	5
1.7	Leeswijzer	5
2	De zienswijzen en de antwoorden daarop	6
2.1	De zienswijzen	6
2.2	Zienswijze 1 (particulier)	6
2.3	Zienswijze 2 (particulier)	7
2.4	Zienswijze 3 Utrechts Fiets Overleg	9
2.5	Zienswijze 4 (particulier)	11
2.6	Zienswijze 5 (particulier)	19
2.7	Zienswijze 6 Milieuwerkgroep Houten	20
2.8	Zienswijze 7 (particulier)	23
2.9	Zienswijze 8 Stichting Leefbaarheid Tull en 't Waal	24
2.10	Zienswijze 9 (particulier)	25
2.11	Zienswijze 10 Natuur en Milieufederatie Utrecht	28
2.12	Zienswijze 11 Stichting Wandelnet	32
2.13	Aanpassingen in het projectbesluit	33
3	Aanvullende informatie naar aanleiding van advies van de Commissie m.e.r.	34
3.1	Algemeen	34
3.2	Onderbouwing stikstofberekeningen	34
3.3	Onderbouwing kwaliteitsverbetering NNN	35
3.4	Werelderfgoed de Hollandse Waterlinies	35
4	Aanpassingen aan de besluiten	38
4.1	Aanpassingen naar aanleiding van zienswijzen	38
4.2	Aanpassingen naar aanleiding van het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage	38
4.3	Ambtshalve aanpassingen in de Motivering	38

1 Inleiding

1.1 Het project

In het programma Sterke Lekdijk werkt Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (het waterschap) aan het versterken van de Lekdijk tussen Amerongen en Schoonhoven over een lengte van 55 kilometer. De dijk is 900 jaar oud en beschermt een groot deel van Midden- en West-Nederland tegen hoge waterstanden op de Lek en Nederrijn.

Het programma Sterke Lekdijk is onderdeel van het Hoogwaterbeschermingsprogramma en is verdeeld in zeven deelprojecten van oost naar west:

- Wijk bij Duurstede – Amerongen;
- Irenesluis – Culemborgse Veer;
- **Culemborgse Veer – Beatrixsluis;**
- Nieuwegein
- Jaarsveld – Klaphek;
- Salmsteke;
- Salmsteke – Schoonhoven.

Sinds 1 januari 2017 gelden nieuwe veiligheidsnormen voor primaire waterkeringen. De dijk tussen Culemborgse Veer – Beatrixsluis voldoet hier op dit moment niet aan.

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) heeft de taak om de dijk aan de norm van de Waterwet te laten voldoen. Daarom wordt de dijk versterkt.

De beheerder van een primaire waterkering, in dit geval HDSR, is verplicht om de wijziging van een primaire waterkering vast te leggen in een projectbesluit. Ten behoeve van het projectbesluit is een Milieueffectrapport (MER) opgesteld.

1.2 Gecoördineerde procedure Projectbesluit

Het projectbesluit volgt een gecoördineerde projectprocedure. Hierbij is het ontwerp-projectbesluit, een aantal benodigde ontwerp-‘hoofdbesluiten’ en het MER gelijktijdig gepubliceerd en ter inzage gelegd. Het college van Gedeputeerde Staten is aangewezen als coördinerend bevoegd gezag voor de projectbesluitprocedure. De provincie Utrecht regelt de procedure van de besluiten en het MER, zoals het publiceren van de stukken en het coördineren van het loket voor alle zienswijzen die zijn ingediend op de ontwerpbesluiten. Daarnaast neemt het college van Gedeputeerde Staten het goedkeuringsbesluit over het projectbesluit.

1.3 Ontwerpbesluiten

Van 19 december 2024 tot en met 12 februari 2025 hebben de volgende ontwerpbesluiten ter inzage gelegen:

- Ontwerp projectbesluit dijkversterking Culemborgse Veer – Beatrixsluis, met daarbij het
- Milieueffectrapport
- Ontwerp Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit
- Ontwerp Omgevingsvergunning rijksmonumentactiviteit
- Ontwerp Omgevingsvergunning kappen

1.4 Zienswijzen

Op deze ontwerpbesluiten zijn 11 zienswijzen ingebracht. De meeste zienswijzen hebben betrekking op het ontwerp projectbesluit, één zienswijze heeft betrekking op de omgevingsvergunningen.

De zienswijzen zijn in deze Nota van Antwoord samengevat en beantwoord in overleg tussen HDSR, provincie Utrecht en gemeente Houten.

Na elke zienswijze is geconcludeerd of de zienswijze leidt tot aanpassing van een of meer besluiten.

1.5 Advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage

De Commissie voor de milieueffectrapportage (kortweg Commissie mer) heeft op 18 maart 2025 een advies uitgebracht over het Milieueffectrapport. In dit advies heeft de Commissie geadviseerd op enkele punten aanvullende informatie te geven voor de besluitvorming. Het advies en de aanvullende informatie is opgenomen in deze Nota van Antwoord.

1.6 Vervolgstappen

Het dagelijks bestuur van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (verder het waterschap) stelt het projectbesluit dijkversterking Culemborgse Veer – Beatrixsluis naar verwachting op 17 juni 2025 definitief vast. Voorafgaand aan de besluitvorming door het dagelijks bestuur ontvangen de indieners van een zienswijze een reactie op hun zienswijze.

Het waterschap legt het projectbesluit vervolgens ter goedkeuring voor aan de provincie Utrecht. Zodra de provincie het projectbesluit heeft goedgekeurd, wordt dit door de provincie bekendgemaakt.

Het goedkeuringsbesluit, de Nota van Antwoord, het projectbesluit en de andere definitieve besluiten liggen vervolgens 6 weken ter inzage voor beroep.

Tegen de definitieve besluiten kan door belanghebbenden beroep worden ingediend bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

1.7 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van deze Nota van Antwoord zijn de samengevatte zienswijzen en de antwoorden daarop opgenomen. In hoofdstuk 3 is het advies van de Commissie mer samengevat en is een aanvulling gegeven op het Milieueffectrapport.

Enkele zienswijzen hebben geleid tot aanpassingen in het ontwerp projectbesluit. De wijzigingen ten opzichte van het ontwerp projectplan Waterwet zijn opgesomd in hoofdstuk 4.

2 De zienswijzen en de antwoorden daarop

2.1 De zienswijzen

Er zijn 11 zienswijzen binnengekomen van particulieren en organisaties. In de onderstaande tabel is weergegeven op welk(e) besluit(en) de zienswijze betrekking heeft.

Volg-nummer	particulier / organisatie	zienswijze heeft betrekking op
1	particulier	ontwerp projectbesluit
2	particulier	ontwerp projectbesluit
3	Utrechts Fiets Overleg	ontwerp projectbesluit
4	particulier	ontwerp projectbesluit
5	particulier	ontwerp projectbesluit
6	Milieuwerkgroep Houten	ontwerp projectbesluit, omgevingsvergunning flora- en faunactiviteit, omgevingsvergunning kappen
7	particulier	ontwerp projectbesluit
8	Stichting Leefbaarheid Tull en 't Waal	ontwerp projectbesluit
9	particulier	ontwerp projectbesluit
10	Natuur en Milieufederatie Utrecht	ontwerp projectbesluit
11	Stichting Wandelnet	ontwerp projectbesluit

De 11 zienswijzen zijn onderverdeeld in verschillende afzonderlijke punten en samengevat. In de volgende paragrafen zijn de samenvattingen opgenomen met daarbij het antwoord op de zienswijze. Aan het eind van elke paragraaf is geconcludeerd of de zienswijze leidt tot aanpassing van één of meerdere besluiten.

2.2 Zienswijze 1 (particulier)

1.1

Verzoek is om in het Ontwerp Projectbesluit de aanwijzing als tijdelijke werkstrook / zoeklocatie bouwdepot, bouwketen en opslag / voorkeurslocatie bouwdepot, bouwketen en opslag op het perceel van de indieners te schrappen. Indieners hebben de gronden nodig voor hun agrarisch bedrijf en vrezen daarnaast voor onherstelbare aantasting van de kwetsbare structuur door het zware werkverkeer.

Het betreft perceel kadastraal bekend als gemeente Vreeswijk sectie C nr. 1644.

Reactie

Om de werkzaamheden te kunnen uitvoeren heeft het waterschap tijdelijke grond nodig voor de werkzaamheden. Bijvoorbeeld als depotruimte of opstelplaats van materieel. Ook ter hoogte van dijkvak 1 en dijkvak 2a is tijdelijke werkruimte nodig om de pipingoplossing (een heavescherm) aan te kunnen brengen. Indiener heeft aangegeven dat de voorgestelde locatie onwenselijk was. Hierop heeft het waterschap een ander gedeelte van het perceel als optie aangedragen. Hierover hoopt het waterschap met indiener verdere gesprekken te kunnen voeren.

1.2

Indieners geven aan dat alternatieve locaties onvoldoende zijn onderzocht. In gesprek met J. Bachman en J.M. Naus op 10 dec 2024 is door indieners een alternatief aangewezen aan de Lekdijk Oost die als tijdelijke werkstrook/opslagplaats/bouwdepot/bouwketen zou kunnen dienen. Het waterschap zou dit nader gaan onderzoeken.

Ook op het bedrijventerrein Het Klooster-Zuid zijn aangrenzend onbebouwde percelen beschikbaar die voor dit doel zouden kunnen dienen.

Reactie

Het waterschap staat open voor alternatieve opties voor depots en werkruimtes en heeft de locaties die door indieners zijn ingebracht onderzocht. De eerste locatie is een buitendijkse locatie die om diverse redenen niet voldoet: Vanwege buitendijkse ligging moet rekening worden gehouden met hoge rivierwaterstanden en bijbehorende beperkingen vanuit vergunningsvoorschriften. De waterhuishouding op dit perceel vormt een risico (drassig gebied). Het perceel ligt buitendijs, dit bemoeilijkt logistiek tijdens uitvoeringen en verhoogt veiligheidsrisico's.

Het project De Groene Waarden heeft diverse logistieke stromen die mogelijk over de dijk zullen worden afgewikkeld, Dit conflicteert met logistiek van de dijkversterking, omdat we daarbij vooral binnendijs aan het werk zijn.

Het andere genoemde perceel op het bedrijventerrein ligt te ver weg van de locatie waar de pipingoplossing (een heavescherm, mogelijk de Mixed-in-Place wand) aangebracht moet worden. Dit is technisch onwenselijk vanwege drukverlies over de leiding en uithardingsgedrag van het cement en de bijbehorende onwenselijke logistiek.

Conclusie

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen in het projectbesluit.

2.3 Zienswijze 2 (particulier)

2.1

Indieners verzoeken het waterschap om af te zien van de aankoop van de strook grond ter grootte van 1.763m² en hiervoor in de plaats een zakelijk recht te vestigen voor herstelwerkzaamheden ten behoeve van groot onderhoud en de toekomstige waterveiligheidsopgave. Indieners zijn bereid om de rechten voor uitvoer van herstelwerkzaamheden en beheer in een overeenkomst van zakelijk recht te verlenen. Betreft perceel kadastraal bekend als gemeente Vreeswijk sectie C nummer 1235.

Reactie

Het waterschap is verantwoordelijk voor het borgen van de waterveiligheid. Het belang van waterveiligheid voor de inwoners en ondernemers in het beheergebied van De Stichtse Rijnlanden is groot. De Lekdijk beschermt immers een groot deel van Midden- en West-Nederland tegen overstroming. Als de Lekdijk doorbreekt kan een groot deel van de Randstad overstroomd, tot Amsterdam aan toe. Als de dijk doorbreekt, betekent dit grootschalige economische schade, maatschappelijke ontwrichting en een groot slachtofferisico. Het waterschap heeft hierbij een taak in de beheeropgave in het kader van de waterveiligheid en is verantwoordelijk voor het groot onderhoud aan de dijk. Het beleid van het waterschap is niet alleen gericht op de komende dijkversterking en het huidige beheer en onderhoud, maar ook om dit op de lange termijn vast te houden. Het belang van waterveiligheid neemt toe onder druk van klimaatverandering en ruimtelijke ontwikkelingen. De belasting van de dijk wordt zwaarder

en de te beschermen (economische) waarde wordt groter. Dit uit zich in een verhoging van de normen in 2017 die van toepassing zijn op de Lekdijk. We moeten rekening houden met klimaatverandering en extremere rivierafvoeren. Dit zal in de toekomst opnieuw tot herziening van waterstanden en nieuwe aanscherpingen van veiligheidsnormen kunnen leiden. Het is daarom van groot belang dat de functie van de dijk te allen tijde geborgd wordt. Het maatschappelijk belang weegt daarbij zwaar.

Om zijn taak te kunnen uitvoeren, is het noodzakelijk dat het waterschap meer actief en gericht kan sturen in ontwikkelingen, meer actief en daarbij gericht beheer en onderhoud aan de dijk kan uitvoeren, ongewenste ontwikkelingen kan tegengaan en niet afhankelijk is van individuele eigenaren van gronden op of aan de Lekdijk. Het waterschap streeft dan ook naar de meeste rechtszekerheid. Eigendomsrecht is de meest passende en rechtszekere bescherming voor de beheer- en onderhoudstaak van het waterschap. Met het eigendom is de uniformiteit en continuïteit in geval van dijkverbeteringen gewaarborgd en kan tijdig en doelmatig worden opgetreden in geval van calamiteiten en bij onderhoudswerkzaamheden. Daarom wil het waterschap de voor deze taak benodigde grond in eigendom hebben of verkrijgen.

2.2

Indieners zijn van mening dat het vestigen van een zakelijk recht met een ruime omschrijving evenveel waarborgen biedt als het verkrijgen in eigendom, en wensen de strook in eigendom te laten zodat zij zelf kunnen beslissen over de inrichting en het onderhoud ervan. Indieners wijzen er op dat andere waterschappen (bijvoorbeeld Rivierenland) in vergelijkbare gevallen volstaan met een zakelijk recht of gedoogplicht.

Reactie

Zie antwoord op vraag 1. Indieners geven zelf al aan dat er een verschil is tussen eigendom en zakelijk recht. Indieners geven immers aan zelf te willen beslissen over de inrichting en het onderhoud ervan. De situatie bij waterschap Rivierenland is overigens niet geheel vergelijkbaar. Bij Rivierenland is in de meeste gevallen al sprake van eigendom van het binnentalud.

2.3

Indieners vrezen dat de voorwaarden voor het gebruiksrecht in de loop van de tijd gaan wijzigen.

Reactie

De bruikleenovereenkomst kan niet tussentijds door partijen gewijzigd worden zonder dat beide partijen daarmee instemmen. Het voldoen aan de regels van de waterschapsverordening geldt voor zowel de grondeigenaren als voor de gebruikers met een bruikleenovereenkomst.

2.4

Indieners vrezen dat het waterschap na de verkoop geen medewerking wil verlenen aan onderhoud of verbetering van hun eigendom en dat zij dat niet juridisch kunnen afdwingen. Dit leidt tot waardevermindering van het overblijvende.

Reactie

In het recht van opstal en erfdienstbaarheid van weg voor de afrit wordt in de koopovereenkomst en vervolgens in de notariële akte die wordt ingeschreven in het Kadaster opgenomen dat de eigenaar van het dienend erf (indiener van de zienswijze) door de eigenaar van het lijdend erf (het waterschap) in de gelegenheid wordt gesteld om een verharde weg in eigendom te hebben, te gebruiken, in stand te houden, te onderhouden, te vernieuwen en weg te nemen.

2.5

Bij het vaststellen van de schadeloosstelling wordt geen rekening gehouden met eventuele toekomstige waardeinstijgingen.

Reactie

Artikel 15.18 Omgevingswet omschrijft dat alle schade die het rechtstreeks en noodzakelijk gevolg is van de onteigening vergoed wordt.

2.6

Indieners verzoeken het waterschap:

- te onderzoeken wat de (cumulatieve) gevolgen zijn van de trillingen die veroorzaakt worden door de werkzaamheden van Rijkswaterstaat (aan de A27) en het waterschap (aan de dijk);
- een onderlinge schaderegeling af te stemmen;
- één aanspreekloket te vormen voor eventuele schade;
- in geval van schade deze per ommegaande uit te keren of te herstellen.

Reactie

Het waterschap is in gesprek met Rijkswaterstaat. Zij onderzoekt daarbij welke partij welke mogelijke trillingen kan veroorzaken. Daarnaast wordt besproken of er afspraken gemaakt kunnen worden over het organiseren van één aanspreekloket en de uitkering van schadevergoeding of het doen van herstelwerkzaamheden. Overigens heeft het waterschap een schaderegeling in verband met dijkversterkingswerkzaamheden.

Conclusie

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen in het projectbesluit.

2.4 Zienswijze 3 Utrechts Fiets Overleg

3.1

Indiener wenst een sterke verbetering van de verkeersveiligheid op de Lekdijk middels een verbeterde weginrichting en steviger wegbermen ('vergevingsgesond' ontwerp), waarbij het Beeldkwaliteitsplan Sterke Lekdijk het uitgangspunt vormt.

Reactie

De verbetering van de weginrichting en daarmee de verkeersveiligheid is geen onderdeel van het projectbesluit. De gemeenten hebben bij vaststelling van het [beeldkwaliteitsplan](https://www.hdsr.nl/publish/pages/173644/bj5493_bkp_sld_versie_7-0_definitief.pdf) (https://www.hdsr.nl/publish/pages/173644/bj5493_bkp_sld_versie_7-0_definitief.pdf) ieder een keuze gemaakt voor het gewenste toekomstige wegprofiel. Voor dit dijktraject zijn de verantwoordelijk wegbeheerders de gemeente Houten en de gemeente Nieuwegein en is gekozen voor profiel C (fietsstraat). Of de verbetering van de weginrichting ook gelijktijdig met de dijkversterking plaatsvindt is afhankelijk van besluitvorming en financiering door de betreffende wegbeheerder. Voor dijkversterking Culemborgse Veer -Beatrixsluis is het de intentie van de gemeente Houten en het waterschap om dit voor het gedeelte tussen gemeentegrens van Houten en Nieuwegein en Fort Honswijk mee te nemen. Hierover moet nog definitief besloten worden; dit maakt geen deel uit van de huidige procedure. U wordt later geïnformeerd over dit meekoppelproject. Voor het gedeelte tussen Fort Honswijk en Culemborgse Veer zal de verbetering van de weginrichting geen onderdeel uitmaken van de uitvoering van de dijkversterking.

3.2

Indiener wenst zo min mogelijk doorgaand (en te hard rijdend) gemotoriseerd verkeer. Dit kan worden bereikt door sluiptverkeer onmogelijk te maken door (intelligente) 'knips' in de dijkweg, opdat doorgaand verkeer onmogelijk wordt gemaakt maar alle percelen bereikbaar blijven.

Reactie

Het waterschap is niet de verantwoordelijk wegbeheerder voor de weg op de dijk en kan niet oordelen over het nut en noodzaak van dergelijke 'knips'. De wegbeheerder (gemeente) is verantwoordelijk voor dergelijke keuzes. Via hen hebben wij vernomen dat de gemeente momenteel onderzoek uitvoert naar genoemde 'knip'.

3.3

Indiener wenst passende snelheidsremmende maatregelen op de dijkweg door middel van instellen van een 30km/u snelheid middels borden, plateaus, drempels en rustpunten.

Reactie

In het beeldkwaliteitsplan zijn richtinggevende keuzes gemaakt over snelheidsremmende maatregelen. Ook hiervoor geldt wat onder punt 3.1 is aangegeven. Het maakt geen onderdeel uit van dit projectbesluit en uitvoering ervan is afhankelijk van besluitvorming door de wegbeheerder. De gemeente Houten heeft overigens aangegeven niet over te willen gaan naar een maximum snelheid van 30 km/u.

3.4

Indiener mist in het Ontwerp Projectbesluit de inpassing/situering van de rustpunten gecombineerd met snelheidsremmende voorzieningen (conform het Beeldkwaliteitsplan), die in samenwerking met de provincie gelijktijdig met de dijkversterking worden aangelegd.

Reactie

Dat klopt. Deze maken namelijk geen onderdeel uit van het ontwerp projectbesluit. Het ontwerp projectbesluit gaat alleen over de aanpassingen aan de waterkering. Op dit moment is er nog geen definitief besluit over de realisatie van de rustpunten. Het is de intentie van waterschap, provincie en gemeente om deze wel mee te nemen bij uitvoering.

3.5

Indiener verzoekt het waterschap hoge eisen te stellen aan - met name voor fietsers - veilige tijdelijke maatregelen en eventuele omleidingsroutes, waarbij de positie van fietsers (en voetgangers) niet of zo min mogelijk wordt aangetast.

Reactie

De uitvoering van een dijkversterking zal altijd tot een mate van verkeershinder leiden. Wel doen we er alles aan de hinder zo zoveel mogelijk te beperken. Vóór de uitvoering zal een zogenaamd BLVC-plan worden opgesteld in samenwerking met de omgeving, de gemeente en andere relevante organisaties. BLVC staat voor bereikbaarheid, leefbaarheid, veiligheid en communicatie. In dat plan staat bijvoorbeeld beschreven welke omleidingsroutes worden ingesteld en welke maatregelen daarvoor worden getroffen. We maken bij het opstellen van dat plan graag gebruik van de expertise van de Fietsersbond.

Conclusie

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen in het projectbesluit.

2.5 Zienswijze 4 (particulier)

4.1

Indiener is van mening dat de gehanteerde bodemdaling niet representatief is. Bodemdaling zorgt ervoor dat binnen de planperiode, de kruinhoogte daalt en overslag bij maatgevende situatie hoger is dan 1 l/s/m. Indiener presenteert in plaats van een lineaire fit een bilineaire fit op 2 van de 17 relevante meetpunten van de bodemdalingskaart. Daarbij wordt de meetdata opgeknipt in een tijdvak met gemiddeld grote daling en tijdvak met gemiddeld kleine daling. Indiener stelt vervolgens voor de bodemdalingstrend na de knik, met de minste bodemdaling, als uitgangspunt voor het voorspellen van de bodemdaling tot 2073. Indiener komt met deze analyse uit op een bodemdalingstrend van 0,84 mm/j tot 0,96 mm/j.

Reactie

De bodemdalingstrend bepaalt mede de waterveiligheidsopgave voor het zichtjaar 2073, aan het eind van de planperiode van 50 jaar. De kruinhoogte boven de waterstand is namelijk bepalend voor de hoeveelheid overslag en de verzadigingsgraad van de waterkering tijdens maatgevende omstandigheden.

Bodemdaling is complex om te voorspellen omdat het de resultante is van meerdere processen en afhankelijk is van factoren zoals opbouw en samenstelling van diepe en ondiepe ondergrond, grondwaterstanden, weersextremen nat en droog en belasting etc. Het waterschap kiest daarom niet voor een voorspellend rekenmodel maar maakt gebruik van de gemiddelden in historische meetdata om een realistische, veilige bodemdalingstrend voor de komende 50 jaar te kunnen vaststellen.

De meetgegevens op de meetpunten van “Bodemdalingskaart 2.0” zijn voldoende bruikbaar om over langere strekkingen op basis van meerdere meetpunten een indicatie van de te verwachten autonome bodemdaling af te leiden. De meetgegevens van afzonderlijke meetpunten zijn nadrukkelijk niet voldoende betrouwbaar om gedetailleerde conclusies te trekken op objectniveau of op een specifieke locatie. Zie ook de disclaimer op de website van bodemdalingskaart 2.0.

Om dit te ondervangen heeft het waterschap ervoor gekozen met bodemdalingzones te werken. Binnen een zone wordt de bodemdaling met één representatieve waarde vertegenwoordigd. Dijkvak 3C valt samen met dijkvak 2C, 3A en 3B in één zone (dp 277 tot 290). Het waterschap kiest er programma-breed voor deze representatieve waarde af te leiden uit de gemiddelde bodemdalingstrend van meerdere meetpunten langs de dijk.

Voor de betreffende bodemdalingzone zijn uit “Bodemdalingskaart 2.0” de gemiddelde bodemdalingstrends per meetpunt opgenomen in onderstaande tabel. Dit betreffen meetpunten die binnen het waterstaatswerk liggen. Een drietal extreem negatieve uitschieters binnen dijkvak 3C worden buiten beschouwing gelaten (-7,5 / -7,8 / -7,9 mm/j). Vermoeden is dat hier sprake is van een lokaal versneld zettingsproces.

Dijkvak	Gemiddelde trend van relevante meetpunten in mm/j [bodemdaling.nl]	Gemiddelde trend van meetpunten binnen een dijkvak in mm/j
Dijkvak 2C	-1.5 / -1.6 / -2.3 / -2.6 / -2.6 / -1.7 / -1.7 / -2.4 / -2.4	-2.1 (standaard deviatie 0,45)
Dijkvak 3A	-3.2 / -2.8 / -2.4 / -3.1	-2.9 (standaard deviatie 0,36)
Dijkvak 3B	-2.1	-2.1 -
Dijkvak 3C	-3.4 / -3.1 / -3.5	-3.3 (standaard deviatie 0,21)

Tabel 1 Gemiddelde trend van meetpunten binnen dijkvakken 2C t/m 3C

Bovenstaande tabel laat zien dat de kleinst waargenomen gemiddelde trend -1.5 mm/j gedraagt. Het gemiddelde van de waargenomen gemiddelde trends op ieder dijkvak bedraagt ten minste -2.1 mm/j. Dijkvak 3C kent een gemiddelde trend van -3.3 mm/j. Deze hogere trend bij dijkvak 3C is direct te koppelen aan het kleipakket dat zich hier in de ondergrond bevindt. Dit verklaart ook de lokale laagte van de kruin.

Indiener kijkt met de gepresenteerde benadering af van de Sterke Lekdijk-breed gehanteerde werkwijze door een knik in de gemiddelde trend te introduceren. Aanname is daarbij dat deze trendbreuk er daadwerkelijk is en dat deze vervolgens representatief is voor het gebied en voor de periode tot aan zichtjaar 2073. Het waterschap gaat om de volgende redenen niet mee in de ingediende redenatie.

- Aanname van indiener is dat deze trendbreuk daadwerkelijk opgetreden is en dat deze vervolgens representatief is voor het gebied en de periode tot aan zichtjaar 2073;
- Het waterschap kan met de beschikbare data niet aantoonbaar maken dat de trendbreuk daadwerkelijk en representatief plaatsvindt. De aangehaalde en overige meetpunten geven hiervan in de ogen van het waterschap geen duidelijk en overtuigend beeld. Zo laat het meetpunt 'L001490P00045247' dat direct geclusterd ligt met de door indiener genoemde meetlocaties een trend van -3,1 mm/j zien zonder enige knik. Indiener neemt dit meetpunt overigens niet op in diens onderbouwing. Tevens neemt de 'ruis' van meetdata toe rondom de tweede tak van de door indiener aangewezen bilineaire fit;
- Het waterschap acht de trendbreuk onvoldoende aantoonbaar om hier ten aanzien van de waterveiligheid van de ingelanden van de dijkkring aanpassingen aan een gemiddelde trend door te voeren die orde grootte 2x tot 4x (0,84 mm/j resp. -3,3mm/j) zo laag ligt als de gemiddelde dalingstrend van de beschikbare data;
- Het waterschap kan op basis van de beschikbare data, gebiedskennis en kennis van de ondergrond niet met zekerheid aantonen dat de door indiener benoemde trendbreuk representatief is voor de komende 50 jaar. Het waterschap heeft onvoldoende argumenten om hier ten aanzien van de waterveiligheid van haar ingelanden een aangepaste trend te hanteren voor de komende 50 jaar.

Het waterschap acht het op basis van de beschikbare bodemdalingstrends niet verantwoord af te wijken van de gekozen werkwijze en een beduidend (2x tot 4x) kleinere bodemdalingstrend te hanteren om de kruinhoogte in het zichtjaar 2073 te bepalen. Het waterschap herziet op dit punt haar analyse van de waterveiligheid op dijkvak 3C (en 2C, 3A en 3B) niet.

4.2

Indiener geeft aan zich niet te kunnen vinden in de wijze waarop een representatieve bodemdalingstrend voor dijkvak 3C is bepaald. Indiener is van mening dat de werkwijze discriminerend is en de dalingstrend voor dijkvak 3C niet naar boven afgerond mag worden.

Reactie

Gezien de onzekerheid rondom het optreden van autonome bodemdaling in heel Nederland, heeft waterschap voor een werkwijze gekozen waarbij bodemdalingszones in klassen worden opgedeeld. Dit zijn klassen 0 tot 2 mm/j, gerepresenteerd door de rekenwaarde 2 mm/j, 2 tot 4 mm/j gerepresenteerd door de rekenwaarde 4 mm/j etc. Deze werkwijze borgt dat de maatgevende waarde bepalend is en in geen geval gerekend wordt met een te kleine trend. Een onderschatting van de trend heeft immers als risico dat de waterveiligheid wordt overschat. Het waterschap kiest ervoor aan de veilige kant van de data te zitten.

Het klopt dat deze werkwijze feitelijk discriminerend werkt zoals beschreven. Echter iedere alternatieve methode kent haar kanttekeningen. Zo zal een alternatief om gemiddelde waardes te hanteren betekenen dat een deel van de bodemdaling wordt overschat maar ook een deel wordt onderschat. Dit is voor het waterschap als verantwoordelijke voor de Waterveiligheid geen acceptabele realiteit. Een alternatief is een 99% onderschrijdingswaarde te hanteren. Dit kan ook een valide en voldoende veilige representatie van de bodemdaling vormen. Een ander alternatief is te werken met veiligheidsfactoren of een vaste off-set.

Het waterschap heeft als verantwoordelijke voor de dijkveiligheid van haar ingelanden voor een werkwijze gekozen om de onzekerheid van de bodemdalingsdata het hoofd te bieden en toch verantwoord recht te doen aan de verschillende bodemdalingstrends. Dat leidt tot enige robuustheid binnen de onzekerheden die bodemdaling over de komende 50 jaar met zich meebrengen. Het waterschap ziet geen werkwijze die niet tot enige kanttekening leidt en houdt vast aan de gestelde werkwijze.

Voor de bodemdalingszone waarbinnen dijkvak 3C valt, geven 13 van de 17 relevante meetpunten een gemiddelde bodemdaling tussen 2 en 4 mm/j. De 4 waarden tussen 0 en 2 mm (-1,5, -1,6, -1,7 en -1,7 mm/j) liggen allen buiten dijkvak 3C. Het gemiddelde van de meetpunten ligt voor alle 4 de dijkvakken tussen de 2 en 4 mm/j.

Het waterschap ziet geen zwaarwegend argument om specifiek in deze situatie van de methodiek af te wijken. Dat de gemiddelde bodemdalingstrend van dijkvak 3C van -3,3 mm/j rekenkundig wordt gerepresenteerd door de waarde -4 mm/j is voor het waterschap verdedigbaar. De methode om de bodemdaling te voorspellen voor 2073 is omgeven door onzekerheid. Afronden naar boven is een logische en veilige keuze. Het waterschap hanteert daarom de rekenwaarde 4 mm/j voor bodemdaling in dijkvak 3C.

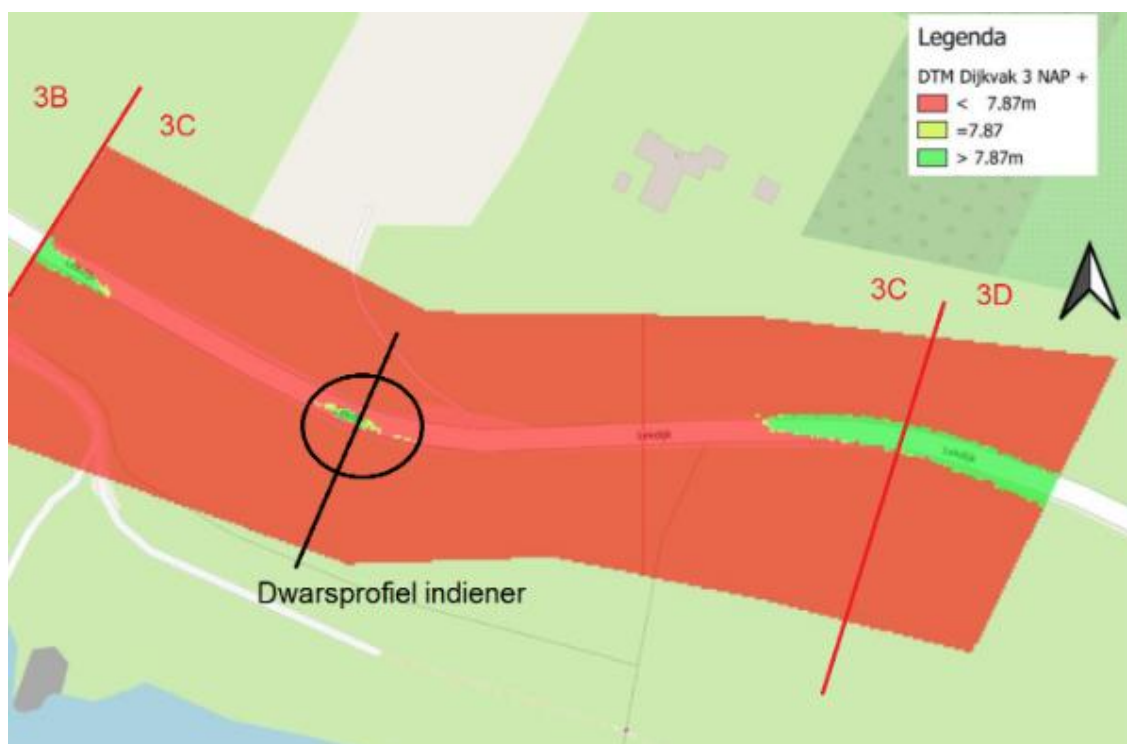
4.3

Indiener is van mening dat er een onjuiste kruinhoogte ter hoogte van dijkvak 3c is gehanteerd voor de analyse van de waterveiligheid en dat een onjuiste procedure is gevolgd. Indiener wijst daarbij op wegverkanting van de kruin waardoor het midden van het wegdek niet representatief is als kruinhoogte. Indiener is van mening dat er geen tekort is ten opzichte van waarde die minimaal benodigd is om het dijklichaam binnen de planperiode tot zichtjaar 2073 als onverzadigd te mogen beschouwen. De grens daarvan ligt op NAP +7,87m (zie punt 4.4 = 7,67 + 20 cm bodemdaling) zichtjaar 2073. Tevens verwijst indiener naar een veiligheidsanalyse uit de verkenningsfase van het naastgelegen deeltraject ICU waar op dijkpaal 168 een lokaal hoogtetekort als niet significant is beoordeeld vanwege de robuuste aanname in de bodemdaling. Indiener is van mening dat dit ook van toepassing is op dijkvak 3C van deeltraject CUB.

Reactie

Indiener heeft het punt van de onjuiste kruinhoogte eerder voorgelegd aan het waterschap. Daarbij heeft het waterschap in een persoonlijk gesprek aangegeven dat voor een hoogteanalyse standaard het midden van de kruin wordt gebruikt en dit naar verwachting nu ook is gebeurd. Omdat indiener erop wees dat er ter hoogte van zijn woning sprake is van sterke verkanting en de buitenbocht zodoende hoger ligt dan het midden van de kruin, heeft het waterschap toegezegd de verkanting te bekijken en te beschouwen of dit gevolgen heeft voor de waterveiligheid. Het waterschap ziet dit niet als het erkennen van een fout maar als teken dat het maatwerk wil leveren en luistert naar de zorgen van bewoners van de dijk. Op 23/09/2024 is reeds een analyse van de kruinhoogte met indiener gedeeld. In deze schriftelijke reactie is toen reeds het volgende inzichtelijk gemaakt:

- De verkanting is lokaal en niet representatief voor heel dijkvak 3C. Het door indiener gehanteerde dwarsprofiel bleek precies het dwarsprofiel te betreffen met de hoogste kruinhoogte ter hoogte van diens woning. Het profiel geeft dus een overschatting van de representatieve kruinhoogte van dijkvak 3C. Voor het waterschap is de minimale kruinhoogte van belang aangezien water zijn weg vindt via de laagste doorgang en niet de hoogste;
- Met een vlakdekkende hoogteanalyse is in beeld gebracht waar de kruinhoogte niet voldoet aan de hoogtereis voor 1 l/s/m in 2073. Dit is de grens om te mogen rekenen met een onverzadigd binnentalud voor het faalmechanische STBI. Deze kruinhoogte bedraagt NAP + 7,87m, start planperiode (2023). Onderstaande figuur laat zien dat de kruinhoogte niet wordt behaald op circa 80% van dijkvak 3C.

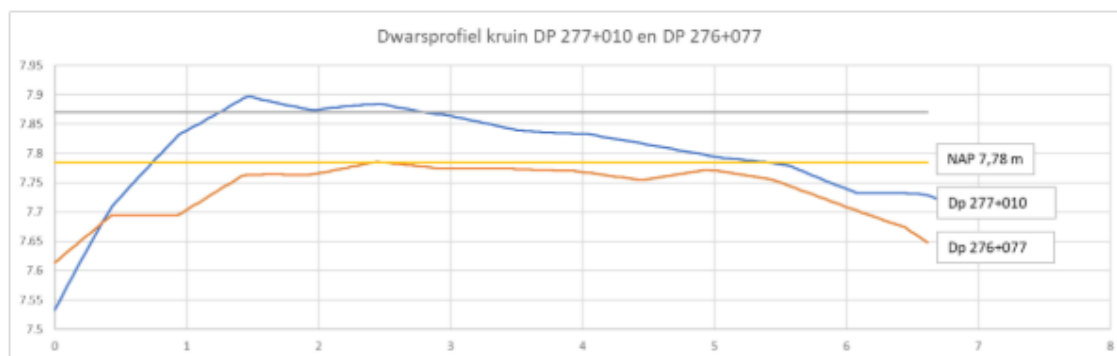
Figuur 1 Fail pass analyse kruinhoogte HBN 1 l/s/m 2073 (rood = voldoet niet)

Aanvullend is deze analyse herhaald bij een kruinhoogte NAP +7,82m om ons ervan te vergewissen dat er niet onnodig streng naar het hoogtetekort gekeken wordt en de 1 l/s/m mogelijk niet overschreden wordt. Onderstaande figuur toont dat ruim 50% van de kruinhoogte van dijkvak 3C meer dan 5 cm onder de vereiste kruinhoogte ligt om te mogen rekenen met een onverzadigd dijklichaam.

Figuur 2 Fail pass analyse kruinhoogte HBN 1 l/s/m 2073 minus 5 cm (rood = voldoet niet)

Onderstaande figuur toont de kruinhoogtes voor dwarsprofiel 277+010 (zoals aangewezen door indiener) en dwarsprofiel 276+077, (vanuit de dijknormaal recht voor de woning binnen dijkvak 3C). Hieruit is een maatgevende kruinhoogte van NAP 7,78m af te leiden. Dit is 90 mm onder de kritieke overslaggrens van 1 l/s/m.

Figuur 3 Maatgevende profiel en door indiener aangehaalde profiel

Het waterschap heeft op basis van bovenstaande figuren aangetoond dat er veel vrije doorstroomruimte onder het niveau HBN 1 l/s/m aanwezig is. Voor het waterschap is er geen aanleiding niet rekening te houden met meer dan 1 l/s/m overslag. **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** toont dat het maatgevende profiel 90 mm onder de kritieke waarde ligt. Het waterschap ziet het als onverantwoord om de veiligheidsanalyse te baseren op het hoogste deel van het dijkvak. Het waterschap blijft bij de conclusie dat in de veiligheidsanalyse dijkvak 3C beschouwd dient te worden als een verzadigd dijklichaam. Dit sluit aan bij de KPR factsheet werkwijze macrostabiliteit i.v.m. golfoverslag OI2014v4.

Indiener verwijst naar een redeneerlijn vanuit een ander deeltraject (Irenesluis – Culemborgse Veer) waarbij lokaal een dwarsprofiel is aangetroffen dat 6 mm onder het niveau van de kritieke overslag van 1 l/s/m ligt. Voorliggende situatie van dijk 3C betreft een aantoonbaar tekort over 80% van het dijkvak waarbij over ten minste 50% van het dijkvak het tekort groter is dan 50 mm. Het waterschap identificeert zelfs een tekort van 90mm. Het waterschap ziet geen aanleiding om het tekort van >50 mm tot 90 mm gelijk te stellen aan het tekort van 6 mm waar indiener aan refereert.

4.4

Indiener is van mening dat een onjuiste golfoverslaghoogte is gehanteerd om vast te stellen of er bij dijkvak 3C meer of minder dan het kritieke overslagdebiet van 1 l/s/m plaatsvindt. Indiener stelt ook dat het lang heeft geduurd voor het waterschap deze waarde en de berekening daarachter wilde delen dat dit de twijfels over de juistheid vergrootte dan wel bevestigde.

Reactie

Het waterschap en indiener zijn inderdaad in gesprek geweest over de waterveiligheidsopgave op dijkvak 3C. Omdat bij dit gesprek geen specialist aanwezig was, is de achtergrond van het hydraulische belastingniveau (HBN) besproken maar niet de feitelijke afleiding ervan. Terughoudendheid over het delen betrof geen onwil over het delen maar een inschatting of de complexiteit van het afleiden wel navolgbaar genoeg gedeeld kon worden.

Indiener heeft voor punt 4 veel uitgezocht en zelf gerekend, c.q. laten berekenen. Het waterschap vindt de onderbouwing van de door indiener benoemde waarde NAP + 7,34m lastig herleidbaar. Een paar zaken vallen daarbij op:

Indiener lijkt voor het afleiden van de HBN te rekenen met een terugkeertijd van 1/30.000 per jaar ('een maximale kans op golfoverslag van 1/30.000 jaar') waar 1/41.667 de doorsnede-eis voor GEKB is. Het waterschap vermoedt dat de indiener met een onjuiste terugkeertijd rekent;

Indiener rekent met een WBI-database (wettelijke beoordelingsinstrumentarium) v04 waar het waterschap conform beschikbaar rekenrecept gerekend heeft met een zogenoemde DPa-database (DPa_Riv_Rijn_oever_2015_ref_S10_DM1p1p12_v01.mdb). Deze database bevat één uitvoerpunt per 1000 meter. Om de tussenliggende waardes nauwkeuriger te benaderen is gebruik gemaakt van een WBI-database (WBI2017_Bovenrijn_44-1_v03.sqlite, de v04-database was toentertijd nog niet beschikbaar) met uitvoerpunten per 100 meter zodat nauwkeurig geïnterpoleerd kan worden. Op basis van bovenstaande verschillen in uitgangspunten zijn verschillende uitkomsten te verwachten.

Het is het waterschap onduidelijk welke rekeninstellingen de indiener heeft gehanteerd: aftopniveau, zichtjaar, klimaatscenario, etc. Met het rekenen met de WBI-database kan het aftoppen bijvoorbeeld misgaan.

Indiener benoemt 2 mogelijke fouten die het waterschap gemaakt zou kunnen hebben die leiden tot afwijkende resultaten (NAP +7,67m versus NAP +7,34m).

1. Voor dijkpaal 277 zou mogelijk gebruik gemaakt kunnen zijn van punt 294 i.p.v. 293 waarbij vervolgens een 1/100.000 overschrijdingskans is aangehouden.
2. Het waterschap hanteert mogelijk een verkeerde off set van de HBN-punten (belasting is verschoven langs de dijk).

Wat betreft punt 1: het waterschap heeft de uitvoerpunten gecontroleerd op basis van de coördinaten om een eventuele uitleesfout te identificeren. Er blijkt geen fout gemaakt, de juiste HBN zijn gebruikt (onafhankelijk gecontroleerd). Het waterschap heeft zeker niet gerekend met 1/100.000 jaar t.o.v. 1/30.000. Bovendien moet het niet 1/30.000 per jaar maar 1/41.667 zijn. Dat indiener precies op NAP +7.67m komt moet toeval zijn want de indiener rekent met een onjuiste terugkeertijd.

Wat betreft punt 2: Voor Sterke Lekdijk zijn de hydraulische randvoorwaarden afgeleid op basis van de (voorgeschreven) DPa-database. Deze database heeft heel weinig uitvoerpunten. Om dit netjes te interpoleren is op basis van de WBI v03-database een waterstands- en HBN-verloop afgeleid voor alle uitvoerpunten (circa om de 100m). Deze zijn gecorrigeerd op basis van de DPa-database. De DPa-database is dus bepalend voor de absolute waarde van de HR, de WBI interpoleert een net verloop. De dichtstbijzijnde DPa-berekening ligt op slechts circa 200 m van DP277. Deze HR wijken slechts een aantal cm af van de HR die gebruikt zijn voor DP277 (wat logisch is omdat er geïnterpoleerd is en 200 m stroomopwaarts dus iets moet afwijken van de DP-waarde). De door de indiener vermoede fout nr. 2 is daarmee ook niet aan de orde.

De verklaring voor het verschil in de HBN'en NAP+7,34m en NAP +7,67m zit vermoedelijk in 1) indiener hanteert de verkeerde terugkeertijd van 1/30.000 jaar in plaats van de doorsnede eis bij GEKB (1/41.667 jaar) en 2) de indiener rekent met een zichtjaar anders dan 2073. Bijvoorbeeld met zichtjaar 2015. Het waterschap hanteert voor de dijkversterking een planperiode van 50 jaar met het bijhorend zichtjaar 2073. De dijk dient immers in het zichtjaar nog aan de eisen te voldoen. Indiener hanteert op deze manier mogelijk een te lage overschrijdingskans en gaat voorbij aan 58 jaar aan afvoerstijging conform het vigerende klimaatscenario.

Het waterschap heeft naar aanleiding van de zienswijze de afleiding van HBN nogmaals gecontroleerd en herbevestigd. Zodoende is er voor het waterschap geen reden af te wijken van de gehanteerde NAP +7,67m in 2073. Samen met de rekenwaarde voor de gemiddelde bodemdaling van 4 mm / jaar leidt dit voor het jaar 2023 tot een benodigde kruinhoogte van $\text{NAP } +7,67 + 50 \times 0,004 = \text{NAP } +7,87\text{m}$. Zie hiervoor ook punt 3.

4.5

Indiener meent dat er geen noodzaak is voor de 5 meter brede beheerstrook met een helling van 1:20. Indiener wenst enkele meters grond te houden tussen zijn bomen en de struiken van Lekdijk 82 en de dijk, en wil een rechte grens op een vaste afstand van de dijk i.p.v. de gekromde grens die het waterschap voorstelt.

Reactie

Het talud en 5m brede beheerstrook vormen een onlosmakelijk geheel voor zowel de erosiebestendigheid als voor het beheer en onderhoud. Het 1:20 talud borgt afwatering en berijdbaarheid met onderhoudsvoertuigen (circa 4 x per jaar). Bij indiener is maatwerk geleverd door af te zien van de tijdelijke werkstrook en door het aan te kopen gedeelte aan te passen aan de aanwezige bomen en struiken. Het gevolg daarvan is een licht gekromde grens en geen rechte grens op een vaste afstand van de dijk. Indien indiener per se een rechte grens wil, zullen er bomen en struiken verwijderd moeten worden. Indiener mag van de beheerstrook gebruik maken om zijn struiken en bomen te onderhouden. Vanuit het waterschap is geen reden om de beheerstrook af te rasteren.

Er blijft daarmee vrije ruimte aan de buitenzijde van de perceelbegroeiing. Blijvende toegang tot deze zone en de beheerstrook voor indiener wordt geregeld via een (overdraagbare) gebruikersovereenkomst.

4.6

Indiener meent dat de afmetingen van het stuk grond dat het waterschap wenst aan te kopen niet gerelateerd zijn aan de afstand die uit het representatieve hoogteprofiel komt, waardoor er geen reden of noodzaak is voor de aankoop van de meters aan de randen van het perceel Lekdijk 82.

Reactie

Het waterschap hanteert één profiel (1:3,5 profiel met 5 meter beheerstrook). Deze wordt zodanig ingepast dat de breedte van de wegberm op de kruin overal hetzelfde is. Daaruit volgt de begrenzing aan de onderzijde (met inachtneming van hetgeen onder 4.5 is opgemerkt). Bij de bepaling van het maatgevende hoogteprofiel wordt uitgegaan van de dijkhoogte ter hoogte van het betreffende perceel. Hieruit volgt het benodigde ruimtebeslag.

Het ontwerp van de dijk wordt steeds verder gedetailleerd. In de laatste versie heeft er aanscherping van het ruimtebeslag plaatsgevonden op het betreffende perceel. Deze aanpassing is doorgevoerd in het Ontwerp Projectbesluit en zal ook worden doorgevoerd in de aankooptekeningen.

4.7

Indiener meent aan de hand van een alternatief representatief hoogteprofiel dat de werkzaamheden door het waterschap te realiseren zijn met een afstand van minder dan 18 meter vanaf het midden van de dijk, terwijl het waterschap een afstand van 21 meter vanaf het midden van de dijk hanteert. Indiener meent dat er geen reden is om de extra grond boven de 18 meter aan te kopen en een kromme grens te realiseren i.p.v. een rechte grens.

Reactie

Zie het antwoord op de zienswijzen 4.5 en 4.6. In het ontwerp is optimaal maatwerk geleverd om de aanwezige bomen en struiken te sparen. Met de gekozen oplossing wordt recht gedaan aan de belangen van beide partijen en is sprake van een evenwichtige toedeling van functies.

4.8

Indiener geeft aan dat er - zelfs als het representatieve hoogteprofiel wordt gebruikt - alternatieve mogelijkheden zijn voor de taludverflauwing en de beheerstrook voor Lekdijk 82, en verzoekt het waterschap deze alternatieven serieus te overwegen.

Reactie

Zie het antwoord op zienswijzen 4.5 en 4.7.

4.9

Indiener stelt voor dat het waterschap een 2cm hogere asfaltlaag eist bij de gemeente, waarmee de noodzaak om grond te kopen op dijkvakken die in 2073 2cm onder de limiet dreigen te komen, komt te vervallen.

Reactie

Het waterschap vindt het zeer onwenselijk om wegconstructies in beheer van een derde partij (in dit geval de gemeente Houten) in te zetten om de waterveiligheidsproblematiek op te lossen. Het waterschap is verantwoordelijk voor de veiligheid van de dijk.

De voorgestelde oplossing zou leiden tot een gedeelde verantwoordelijkheid voor het beheer van dit deel van de dijk. Hierdoor zou het waterschap zijn verantwoordelijkheid niet goed invullen vanwege afhankelijkheid van een derde partij.

Overigens zou in dit geval 2 cm niet afdoende zijn, er moet worden gedacht aan ongeveer 15 centimeter. Een dergelijke ophoging zou niet maakbaar zijn in uitsluitend asfalt. Dit is geen sobere en doelmatige oplossing omdat ook de wegbermen en de kruin meegenomen moet worden in de ophoging.

Conclusie

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen in het projectbesluit.

2.6 Zienswijze 5 (particulier)

5.1

Indieners geven aan dat de zoeklocatie bouwdepot, bouwketen en opslag op percelen Houten K492 en K973 in strijd is met een eerder gemaakte afspraak met het waterschap, waarbij de zoeklocatie zich zou beperken tot (een deel van) perceel Houten K756 i.v.m. minimaliseren overlast voor hen en hun burens. Zij verzoeken het waterschap dit aan te passen in het projectbesluit.

Reactie

In het gesprek van 16 september 2024 tussen indiener en het waterschap is aangegeven dat rekening is gehouden met de opmerking van indiener dat hij het onwenselijk vindt dat er mogelijk een depotruimte naast zijn woning komt. Het waterschap heeft in dat gesprek aangegeven dat hiermee rekening wordt gehouden en de locatie naar de oostelijke richting wordt opgeschoven (naar perceel Houten K 756). Op de plankaart staat nu nog een strook op perceel K492 aangeduid als zoeklocatie voor depotruimte. Dat is foutief. De betreffende strook moet worden aangeduid als werkstrook en zal gebruikt worden om vanaf de depotruimte de benodigde werkzaamheden uit te kunnen voeren op het perceel van indiener en burens. Dit wordt aangepast in het projectbesluit. Het waterschap wil indieners er wel op attent maken dat bij het naastgelegen traject, Irenesluis -Culemborgse Veer, een verticale constructie is voorzien op perceel K756 en gedeeltelijk op K492. Het is op dit moment nog niet duidelijk tot hoever deze exact zal doorlopen. We verwachten hier eind van dit jaar meer duidelijkheid over. Het projectbesluit voor die maatregelen moet nog worden opgesteld.

5.2

Indieners geven aan dat eerder met het waterschap is afgesproken dat de werkstrook die deels is ingetekend op de oprit van hun burens op perceel Houten K989, beperkt zou worden tot de dijkzijde van de heg en samen zou vallen met perceel K990. Zij verwijzen naar een bijgevoegde kaart met de situatie zoals deze is afgesproken met het waterschap. Zij verzoeken het waterschap dit aan te passen in het projectbesluit.

Reactie

Het waterschap heeft de situatie nogmaals beschouwd en is het met indieners eens dat de werkstrook op de plankaart onvoldoende nauwkeurig is weergegeven. Wij zullen de plankaart aanpassen zoals aangegeven door indieners.

Conclusie

De plankaart in het definitieve projectbesluit wordt aangepast ten opzichte van de plankaart in het ontwerp projectbesluit.

2.7 Zienswijze 6 Milieuwerkgroep Houten

6.1

Indiener geeft aan dat op de plankaart bij dijkvak 9b geen te kappen boom is opgenomen, waar in de tekst staat dat er een knotboom wordt verwijderd. Aangezien er geen werkzaamheden worden uitgevoerd in dit dijkvak, is er volgens indiener geen noodzaak tot kappen van bomen en verzoekt deze de tekst van het projectbesluit hier aan te passen.

Reactie

Het is niet de bedoeling om deze knotwilg te verwijderen. De tekst van de Motivering zal worden aangepast.

6.2

Indiener meent dat de kaart op p. 64 en 65 van het inpassingsplan niet in overeenstemming is met het projectbesluit, omdat deze onvolledig is t.a.v. de bomen die worden behouden. Indiener verzoekt deze kaart in overeenstemming te brengen met het projectbesluit.

Reactie

Het inpassingsplan heeft geen juridische status. De plankaart is leidend. Hierop zijn uitsluitend de te verplaatsen of verwijderen bomen aangegeven.

6.3

In het achtergronddocument wordt op p.19 opgemerkt dat er geen geschikte holle bomen zijn aangetroffen welke kunnen dienen als verblijfplaats voor de boommarter, maar indiener heeft geconstateerd dat er in de Steenwaard voortplanting plaatsvindt, wat impliceert dat er geschikte verblijven zijn, mogelijk in oudere knotwilgen.

Reactie

Nadat het achtergrondrapport Natuur voor het MER is opgesteld, is gestart met de vergunningaanvraag Flora- en fauna-activiteit. Hiervoor is een Activiteitenplan opgesteld. Het Activiteitenplan is een uitwerking van en aanvulling op de informatie in het achtergrondrapport. In het Activiteitenplan is er per abuis nog vanuit gegaan dat van de buitendijkse bosschage in dijkvak 9b/9c een strook bomen gekapt zou gaan worden. In het rapport waarin de bevindingen van het veldonderzoek 2021 -2022 worden beschreven (Bijlage III Nader onderzoek beschermde soorten) is het volgende opgenomen over het betreffende bosschage: 'Op de cameravalfoto's in het oostelijk bosperceel is geregeld een jong dier te zien, hetgeen wijst op succesvolle voortplanting op deze locatie. Deze wilgenbosschages (red. dit zijn de bosschages aan weerszijden van het spoor) bieden tal van bomen met potentiële verblijfplaatsen. Naar verblijfplaatsen is niet gericht gezocht.' De strook te kappen bomen is – aanvullend op de bevindingen van het veldonderzoek 2021 - 2022 – gecontroleerd op potentiële verblijfplaatsen, die niet zijn aangetroffen. Zie ook de zinsnede in het Achtergronddocument en Activiteitenplan hieromtrent: 'Bij een inspectie van de te kappen bomen in dijkvak 9B/9C, bleken geen geschikte holtes aanwezig voor boommarters. Een verblijfplaats in deze bomen is uitgesloten.' Aangezien de werkzaamheden ten oosten van Fort Honswijk niet langer onderdeel zijn van het projectbesluit, worden er geen bomen meer gekapt in deze bosschages waardoor een effect op voorhand is uitgesloten. Dit in tegenstelling tot het territorium in de buitendijkse bosschage bij dijkvak 2C, waar een vergunning voor is aangevraagd.

6.4

Indiener geeft aan dat de meervleermuis in deze documenten ontbreekt als te beschouwen soort, terwijl recent een zomerverblijf in Tull en 't Waal is aangetroffen.

Reactie

In het Achtergronddocument Natuur staat beschreven dat Fort Honswijk een belangrijke functie heeft voor overwintering en nazomerzwerfen voor onder andere meervleermuis. Tijdens het nader veldonderzoek in 2021-2022 zijn binnen de onderzochte clusters geen meervleermuizen aangetroffen (red. de verblijfplaatsen van Fort Honswijk zijn niet expliciet onderzocht). Uit de NDFF (Nationale Databank Flora & Fauna) is de soort wel bekend (zie Bijlage V 'Verspreidingskaarten beschermde soorten' van het Activiteitenplan, p. 195-198). De onderzoeksclusters waren afgestemd op potentie in relatie tot de ingreep (oftewel het versterken van de dijk). Desondanks is het altijd mogelijk dat een soort die bijvoorbeeld boven de uiterwaardplassen foerageert 'gemist' wordt. Op basis van de onderzoeksresultaten wordt een *beschermde* functie van het plangebied van de dijk voor de meervleermuis uitgesloten (behoudens het al eerder genoemde Fort Honswijk). Algemene voorzorgsmaatregelen (zie Bijlage VI van het Activiteitenplan) zorgen dat een eventueel effect op een foeragerende meervleermuis in het gebied zoveel mogelijk wordt beperkt.

6.5

Indiener geeft aan dat het beeld van de kamsalamander op p.22 onvolledig is; deze soort plant zich binnen- en buitendijks voort.

Reactie

Tijdens het veldonderzoek 2021-2022 is kamsalamander vastgesteld in de binnendijkse wateren van dijkvak 8, en in de buitendijkse wateren van dijkvakken 9A t/m 9D. In de buitendijkse wateren van dijkvak 8 is geen kamsalamander vastgesteld. In Bijlage V (Verspreidingskaarten beschermde soorten) is een kaart opgenomen van voortplantingswateren voor amfibieën (p. 203-206). Hierin zijn op pagina 206 de binnendijkse wateren bij de Groene weg, de poel bij de spoorlijn en alle buitendijkse wateren tussen dijkvak 8 en 9D als voortplantingswater gemarkeerd. Deze functie is vervolgens getoetst aan de ingreep in het Activiteitenplan. In deze gebieden vinden in het kader van de dijkversterking geen werkzaamheden plaats. Er is daarom geen vergunning aangevraagd voor de kamsalamander. Deze soort maakt dan ook geen onderdeel uit van de vergunning.

6.6

Indiener geeft aan dat in de ontheffing niet wordt ingegaan op de effecten van de werkzaamheden op de kamsalamander, en verzoekt dit aan te vullen.

Reactie

In 4.7 van het Activiteitenplan is daarover het volgende opgenomen: 'Kamsalamander komt alleen binnendijks voor in dijkvak 8 t/m 9c. Hier vinden geen werkzaamheden plaats. De werkzaamheden ter hoogte van dijkvak 9d hebben geen effect op de in dijkvak 9c aanwezige kamsalamanders. Het land- en overwinteringshabitat bevindt zich langs de spoorlijn, en niet dijkvak 9d. Negatieve effecten op kamsalamander zijn uitgesloten.' Hierbij dient te worden opgemerkt dat de term 'binnendijks' in de eerste zin hier niet hoort te staan. Er is geen vergunning aangevraagd voor de kamsalamander. Deze soort maakt dus ook geen onderdeel uit van de vergunning.

6.7

Indiener meent dat in de ontwerpvergunning voorbij wordt gegaan aan de functie die oude knotbomen hebben voor de boomarter, en verzoekt het waterschap dit aan te vullen. Ook dienen de mitigerende maatregelen ruim voor de start van de werkzaamheden te worden aangelegd.

Reactie

Alleen in dijkvak 3C en 3D worden knotbomen verwijderd. De knotbomen die verplaatsbaar zijn worden verplaatst. Dit gebeurt inderdaad ruim van tevoren en in het juiste jaargetijde. Daarnaast wordt een aantal extra knotbomen geplaatst. Een functie van deze knotbomen voor boomarter is niet vastgesteld tijdens het veldonderzoek in 2021 - 2022. Tijdens de eerstvolgende actualisatie van beschermde natuurgegevens zal dit opnieuw onderzocht worden. Daarbij zal, voorafgaand aan de verplaatsing van de knotwilgen en in de juiste periode, nogmaals de functie voor boomarter worden onderzocht dan wel aangetoond. Bij aanwezigheid van de boomarter zal alsnog een vergunning voor deze soort worden aangevraagd.

6.8

Indiener meent dat in de ontwerpvergunning onvoldoende wordt gespecificeerd waarvoor kapvergunning wordt verleend, en verzoekt het waterschap ervoor te zorgen dat de kapvergunning alleen ziet op bomen die daadwerkelijk gekapt dienen te worden voor werkzaamheden. Indiener geeft aan dat het Achtergrondrapport Natuur een uitgebreidere inventarisatie van te kappen bomen bevat dan noodzakelijk is voor de werkzaamheden in dijkvakken 1 t/m 6.

Reactie

In de aanvraag voor de omgevingsvergunning kappen is gespecificeerd voor welke bomen de aanvraag geldt. Deze geldt voor zestien oude knotwilgen die door de gemeente Houten zijn aangewezen als bomen van bijzondere waarde. Bomen van bijzondere waarde mogen niet zonder vergunning worden gekapt of verplaatst. Daarom is voor de kap en verplaatsing van deze bomen een omgevingsvergunning kappen aangevraagd. In de Toelichting aanvraag kappen is uitgebreid beschreven welke knotwilgen het betreft en is van elke boom die moet worden verwijderd onderbouwd of deze verplantbaar is of niet. Deze Toelichting is, als onderdeel van de aanvraag, samen met de ontwerp omgevingsvergunning kappen ter inzage gelegd.

In het achtergrondrapport Natuur zijn inderdaad meer bomen als 'te kappen' aangeduid. Een groot deel van deze bomen hoeft niet weg omdat de beheeropgave ten oosten van Fort Honswijk voorlopig niet wordt uitgevoerd. Verder zijn veel bomen niet kapvergunningplichtig. In de gemeente Houten zijn bomen die niet op de eerdergenoemde lijst staan niet kapvergunningplichtig.

6.9

Indiener geeft aan dat een van de zoeklocaties voor een depot buitendijks bij de Honswijkerplas zeer ruim is ingetekend in een gebied waar natuurontwikkeling plaatsvindt. Indiener verzoekt het waterschap deze locatie in omvang te beperken tot het gedeelte dat nu nog in gebruik is voor het storten van specie, om de reeds ontwikkelde natuurwaarden te ontzien.

Reactie

Het streven is om bij het inrichten van een tijdelijke werklocatie naast de Honswijkerplas inderdaad de al ontwikkelde natuurwaarden te ontzien. De precieze inrichting van het terrein wordt bepaald in overleg met de eigenaar van de grond, Staatsbosbeheer.

Conclusie

Het verwijderen van de knotboom in dijkvak 9b vervalt. De tekst van de motivering en regeling wordt aangepast.

2.8 Zienswijze 7 (particulier)

7.1

Indieners geven aan dat eerder met het waterschap is afgesproken dat de werkstrook die deels is ingetekend op de oprit op perceel Houten K989, beperkt zou worden tot de dijkzijde van de heg en samen zou vallen met perceel K990. Zij verwijzen naar een bijgevoegde kaart met de situatie zoals deze is afgesproken met het waterschap. Zij verzoeken het waterschap dit aan te passen in het projectbesluit.

Reactie

Het waterschap heeft de situatie nogmaals beschouwd en is het met indieners eens dat de werkstrook op de plankaart onvoldoende nauwkeurig is weergegeven. Wij zullen de plankaart aanpassen zoals aangegeven door indieners.

7.2

Indieners geven aan dat de zoeklocatie bouwdepot, bouwketen en opslag op percelen Houten K492 en K973 in strijd is met een eerder gemaakte afspraak met het waterschap, waarbij de zoeklocatie zich zou beperken tot (een deel van) perceel Houten K756 i.v.m. minimaliseren overlast voor hen en hun burens. Zij verzoeken het waterschap dit aan te passen in het projectbesluit.

Reactie

In het gesprek van 16 september 2024 tussen indiener en het waterschap is aangegeven dat rekening is gehouden met de opmerking van indiener dat hij het onwenselijk vindt dat er mogelijk een depotruimte naast zijn woning komt. Het waterschap heeft in dat gesprek aangegeven dat hiermee rekening wordt gehouden en de locatie naar de oostelijke richting wordt opgeschoven (naar perceel Houten K 756). Op de plankaart staat nu nog een strook op perceel K492 aangeduid als zoeklocatie voor depotruimte. Dat is foutief. De betreffende strook moet worden aangeduid als werkstrook en zal gebruikt worden om vanaf de depotruimte de benodigde werkzaamheden uit te kunnen voeren op het perceel van indiener en burens. Dit wordt aangepast in het projectbesluit. Het waterschap wil indieners er wel op attent maken dat bij het naastgelegen traject, Irenesluis - Culemborgse Veer, een verticale constructie is voorzien op perceel K756 en gedeeltelijk op K492. Het is op dit moment nog niet duidelijk tot hoever deze exact zal doorlopen. We verwachten hier eind van dit jaar meer duidelijkheid over. Het projectbesluit voor die maatregelen moet nog worden opgesteld.

Conclusie

De plankaart in het definitieve projectbesluit wordt aangepast ten opzichte van de plankaart in het ontwerpprojectbesluit.

2.9 Zienswijze 8 Stichting Leefbaarheid Tull en 't Waal

8.1

Indiener wil gedurende de uitvoering van de dijkversterkings- en onderhoudsmaatregelen een omleidingsroute die níet via de Waalse weg loopt, en vraagt aandacht voor samenloop met de werkzaamheden in het kader van de verbreding A27. Indiener stelt een omleidingsroute voor die via het industrieterrein Het Klooster te Nieuwegein en de Kanaaldijk Zuid loopt.

Reactie

De uitvoering van een dijkversterking zal altijd tot een mate van verkeershinder leiden. Wel doen we er alles aan de hinder zoveel mogelijk te beperken. Vóór de uitvoering zal een zogenaamd BLVC-plan worden opgesteld in samenwerking met de omgeving, de gemeente en andere relevante organisaties. BLVC staat voor bereikbaarheid, leefbaarheid, veiligheid en communicatie. In dat plan staat bijvoorbeeld beschreven welke omleidingsroutes worden ingesteld en welke maatregelen daarvoor worden getroffen. We maken bij het opstellen van dat plan graag gebruik van de expertise van de Stichting Leefbaarheid Tull en 't Waal.

8.2

Indiener ziet graag dat het waterschap de afrastering tussen de wegberm en het dijktaalud ter hoogte van recreatieterreinen 't Waal West, Oost en de Honswijkerplas terugplaatst, om alternatieve toegangsroutes naar de recreatieterreinen tegen te gaan.

Reactie

Het waterschap zit nog met de grondeigenaar in het proces van grondaankoop. Mocht deze aankoop doorgaan, en de huidige eigenaar gebruik willen maken van de gebruiksovereenkomst, dan gaat de huidige grondeigenaar over wel of geen afrastering plaatsen. Mocht het waterschap het eigendom krijgen en er geen gebruiksovereenkomst opgesteld worden, dan zal het waterschap géén afrastering plaatsen. De reden hiervoor is tweeledig: voor de waterveiligheid is de beste dijk een grasmat vrij van objecten (zoals palen van een afrastering), er is dan een ononderbroken grasmat. Daarnaast zal het waterschap het maaien en afvoeren dan verzorgen, en ook dat is makkelijker te realiseren zonder afrastering. Indien alternatieve toegangsroutes ontstaan, kunnen deze tegengegaan worden door informatieverstrekking in de vorm van bebording. Ook wil het waterschap hier in de toekomst strikter op handhaven. Als blijkt dat hier ondanks genoemde maatregelen toch ongewenste toegangsroutes ontstaan kan het waterschap altijd nog als uiterste middel een afrastering terugplaatsen.

8.3

Ter hoogte van paal 276 (p.4 Plankaart, p.18 Inpassingsplan) is een oversteek met trap ingetekend voor een wandelroute tussen recreatieterrein 't Waal West en de boomgaard. Indiener stelt voor in plaats van een trap een oprit te maken, met als argumentatie dat de grasmat aaneengesloten blijft, de oprit beter begaanbaar is voor de wandelaar en het achterliggende terrein beter bereikbaar is t.b.v. onderhoud. Daarnaast kan daarmee de oprit (binnendijks) tussen paal 275 en 274 vervallen.

Reactie

Op de plankaart is geen trap ingetekend op deze locatie. De wandelroute en oversteek zijn onderdeel van het project 'icoongebied' van de Provincie Utrecht. Dit projectbesluit gaat over de dijkversterking en dus niet over het icoongebied. Het waterschap zal dit voorstel voor een andere inrichting van de oversteek met de Provincie delen.

Daarnaast is de huidige oprit de toegang voor Recreatieschap Stichtse Groenlanden naar haar terrein. Stichtse Groenlanden heeft als grondeigenaar de beslissingsbevoegdheid over deze oprit. Vanuit Stichtse Groenlanden (en het waterschap) is er geen reden om deze oprit te verleggen. Financiering is daardoor ook een bijkomend vraagstuk.

8.4

Indiener stelt het waterschap voor de asfaltbaan die is aangelegd door de firma Dekker ten behoeve van het verontdiepen van de Honswijkerplas, te benutten als gecombineerde fiets/wandelroute. Deze kan worden aangesloten op de Lekdijk ter hoogte van de Lange Uitweg. Argumentatie hiervoor is dat er een veilige route naar de recreatieterreinen wordt gerealiseerd, dat het smalle fietspad langs de Waalseweg wordt ontlast en dat de oversteek van de Lekdijk naar de recreatieterreinen op een rustiger punt ligt dan bij de Blasemburgseweg.

Reactie

Het uitbreiden van wandel- en fietsroutes is iets waar het waterschap positief tegenover staat. Tegelijkertijd behoort dit niet tot de taken van het waterschap. Wandel- en fietsroutes die onder de paraplu van de dijkversterking meegenomen worden, zijn door een derde partij (gemeente of provincie) ingebracht. Wij zullen gemeente Houten en Provincie Utrecht op de hoogte stellen van uw zienswijze.

Conclusie

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen in het projectbesluit.

2.10 Zienswijze 9 (particulier)

9.1

Indiener geeft aan dat het waterschap ter plekke van de woning van indiener het dijktaalud alsmede een 5 meter brede strook t.b.v. beheer en onderhoud van het dijktaalud in eigendom wil verwerven. Echter, de gesprekken over een eventuele grondoverdracht zijn nog niet afgerond. Het laatste keukentafelgesprek hierover is op 27 februari 2024 gevoerd. Indiener is verbaasd dat deze gronden ingetekend staan (regels op kaart 138025, 445473 en plankaart dwarsprofiel 274) als zijnde in bezit van het waterschap met het al gerealiseerde Groot Onderhoudsprogramma (GOP).

Reactie

De plankaart bij het ontwerp projectbesluit geeft aan dat het waterschap deze gronden wil gaan aankopen om het groot onderhoud te kunnen gaan uitvoeren. Het waterschap is zich ervan bewust dat er nog geen overeenstemming met de eigenaar is. Mocht deze overeenstemming er komen, dan is middels het Projectbesluit ook de vergunning hiervoor geborgd. Mocht deze overeenstemming er niet komen, dan wordt het Groot Onderhoud binnen dit project op deze locatie niet uitgevoerd. Zie hiervoor ook op pagina 50 van de motivering van het ontwerp projectbesluit onder de kop 'De uitvoering van het groot onderhoud is afhankelijk van de grondpositie'. Overigens lopen de gesprekken met indiener hierover nog en wordt indiener regelmatig op de hoogte gehouden van de voortgang van mogelijke ruilgrond.

9.2

Het talud verflauwen naar 1:3, vooral bij de oprit voor de woning zoals deze nu is gesitueerd, geeft meer wateroverlast voor en onder de woning bij hoge waterstanden van de Lek en ook ingeval van hevige regenval.

Reactie

Het waterschap voorziet geen effect op grondwaterstromen en grondwaterstand door de beperkte ingreep aan het binnentalud. Er wordt daarom geen effect binnendijs verwacht bij hoogwater.

De taludmaatregel ter plekke van de woning van indiener is grotendeels herstel van uitgezakt talud. Dit is oorspronkelijk onder 1:3 aangelegd en in de tijd uitgezakt door gebruik en weersinvloeden. De teenlijn zal na herstel weer scherper zichtbaar worden en ligt op het oog 1 tot 2 meter verder naar binnen. Het maaiveld achter de dijk, de 'voortuin' van de indiener, ligt reeds onder afschot en blijft onder afschot liggen. Neerslag zal zich niet anders verdelen dan in de huidige situatie. Aangezien het oppervlak gelijk blijft en infiltratie in de grasmat niet verandert, voorziet het waterschap geen groter waterbezwaar in voortuin van indiener.

Mocht blijken dat de situatie aantoonbaar verslechtert, dan gaat het waterschap met u in gesprek over mogelijke herstelmaatregelen

9.3

De toegangspaden naar de beheerstrook, welke nu gesitueerd staan in de oksel van de oprit, kunnen volgens indiener gecombineerd worden met de bestaande of nieuw te realiseren oprit.

Reactie

Het waterschap hanteert als uitgangspunt dat toegang tot de beheerstrook niet via particuliere op- en afritten verloopt. Door de op- en afritten op de plankkaart op te nemen wordt dit gewaarborgd en wordt tevens gewaarborgd dat de onderlinge afstand van op- en afritten niet te groot wordt. Het waterschap is nog met indiener in gesprek over de grondverwerving. Indien partijen niet tot overeenstemming komen over de grondverwerving dan worden de op- en afritten niet gerealiseerd.

9.4

De afrit buitendijs (DWP 274/273) is de laatste 40 jaar niet gebruikt en is volgens indiener ook niet nodig om in de toekomst de beheerstrook te bereiken.

Reactie

Het waterschap is ook van mening dat deze niet noodzakelijk is en dus kan komen te vervallen. Het waterschap gaat hierover in overleg met het Recreatieschap.

9.5

Indiener verzoekt de rasters boven aan de dijk terug te plaatsen ter hoogte van de recreatieterreinen om alternatieve routes tegen te gaan.

Reactie

Het waterschap zit nog met de grondeigenaar in het proces van grondaankoop. Mocht deze aankoop doorgaan, en de huidige eigenaar gebruik willen maken van de gebruiksovereenkomst, dan gaat de huidige grondeigenaar over wel of geen afrastering plaatsen. Mocht het waterschap het eigendom krijgen en er geen gebruiksovereenkomst opgesteld worden, dan zal het waterschap géén afrastering plaatsen. De reden hiervoor is tweeledig: voor de waterveiligheid is de beste dijk een grasmat vrij van objecten (zoals palen van een afrastering), er is dan een ononderbroken grasmat. Daarnaast zal het waterschap het maaien en afvoeren dan verzorgen, en ook dat is makkelijker te realiseren zonder afrastering. Indien alternatieve toegangsroutes ontstaan, kunnen deze tegengegaan worden door informatieverstrekking in de vorm van bebording. Ook wil het waterschap hier in de toekomst

strikter op handhaven. Als blijkt dat hier ondanks genoemde maatregelen toch ongewenste toegangsroutes ontstaan, dan kan het waterschap altijd nog als uiterste middel een afrastering terugplaatsen.

9.6

Het dijktaalud wil men bij het Groot Onderhoudsprogramma (GOP) verflauwen naar 1:3. In het Inpassingsplan leest indiener: Taluds met een helling van 1 op 3,5 geven invulling aan de maatregel voor binnenwaartse stabiliteit (Inpassingsplan 2.3 p.47 dijkvak 3D-3E).

Reactie

Inderdaad worden de dijktaaluds in het kader van het groot onderhoud (GOP) naar 1:3 gebracht. In dijkvak 3E wordt binnendijs een talud aangebracht met een helling van 1:3,5. Dit is een waterveiligheidsmaatregel. Deze maatregel loopt ongeveer 25 meter door in dijkvak 3D. Dit is te zien op de plankaart.

9.7

Als meekoppelkans is er een oversteek gesitueerd ter hoogte van DWP 276+077 d.m.v. een trap op de dijktaaluds. Indiener geeft de nadelen van een trap: de grasmat groeit slecht en naast de trap kunnen er looppaden ontstaan. Indiener stelt voor hier een oprit aan te leggen. Dit heeft voordelen voor de grasmat en een betere begaanbaarheid. De oprit (binnendijs) tussen paal 275 - 274 kan dan vervallen.

Reactie

Op de plankaart is geen trap ingetekend op deze locatie. De wandelroute en oversteek zijn onderdeel van het project "icoongebied" van de Provincie Utrecht. Dit projectbesluit gaat over de dijkversterking en dus niet over het icoongebied. Het waterschap zal dit voorstel voor een andere inrichting van de oversteek met de Provincie delen. Daarnaast is de huidige oprit de toegang voor Recreatieschap Stichtse Groenlanden naar haar terrein. Stichtse Groenlanden heeft als grondeigenaar de beslissingsbevoegdheid over deze oprit. Vanuit Stichtse Groenlanden (en het waterschap) is er geen reden om deze oprit te verleggen. Financiering is daardoor ook een bijkomend vraagstuk.

9.8

Om de Honswijkerplas te verondiepen is er een asfaltbaan aangelegd in de uiterwaard. Indiener suggereert om na afloop van de werkzaamheden de asfaltbaan door te trekken naar de al bestaande afrit (buitendijs) ter hoogte van de Lange Uitweg en te verbinden met het pad op het recreatieterrein. Dit heeft volgens indiener meerdere voordelen voor de veiligheid voor fietsers en wandelaars.

Reactie

Het uitbreiden van wandel- en fietsroutes is iets waar het waterschap positief tegenover staat. Tegelijkertijd behoort dit niet tot de taken van het waterschap. Wandel- en fietsroutes die onder de paraplu van de dijkversterking meegenomen worden, zijn door een derde partij (gemeente of provincie) ingebracht. Wij zullen gemeente Houten en Provincie Utrecht op de hoogte stellen van uw zienswijze.

9.9

Indiener stelt voor om een veilige fiets- en wandelroute naar de uiterwaard/recreatieterrein aan de kant van Nieuwegein te realiseren. Dit kan door een pad over de beheerstrook buitendijs van 't Waal West naar het eikenlaantje welke parallel aan de snelweg ligt. Hierdoor ontstaat een

veilige route voor fietsers/wandelaars van de Beatrixsluis - Defensiedok - Achterweg - Eikenpad - naar het te realiseren pad door uiterwaard.

Reactie

Het uitbreiden van wandel- en fietsroutes is iets waar het waterschap positief tegenover staat. Tegelijkertijd behoort dit niet tot de taken van het waterschap. Wandel- en fietsroutes die onder de paraplu van de dijkversterking meegenomen worden, zijn door een derde partij (gemeente of provincie) ingebracht. Wij zullen gemeente Houten en Provincie Utrecht op de hoogte stellen van uw zienswijze.

9.10

Indiener vindt de boothelling op 't Waal West is niet passend in het gebied. Er is veel geluidshinder en vervuiling door waterscooters en het zwemmen is hierdoor levensgevaarlijk. Het past ook niet in de natuurdoelen voor het gebied.

Reactie

Het nu voorliggende projectbesluit gaat over de werkzaamheden aan de waterkering. De aanwezigheid of de effecten van de boothelling zijn hier geen onderdeel van. De boothelling wordt niet aangepast in het kader van de dijkversterking.

9.11

Bij de ontwikkeling van de Honswijkerwaard is een stuk van de Honswijkerwaard aan de dode arm niet meer bereikbaar voor wandelaars. Om toch een aantrekkelijk wandelrondje Ossenwaard/recreatieterrein Honswijkerplas mogelijk te maken suggereert indiener een vlotbrug of trekpont leggen over de invaart van de dode arm Honswijkerplas. Bijkomend voordeel hiervan zou zijn dat de invaart naar de Honswijkerplas geblokkeerd is, maar wel gebruikt kan worden in geval van werkzaamheden.

Reactie

Het plan voor de ontwikkeling van de Honswijkerwaard wordt getrokken door Provincie Utrecht. Deze ontwikkeling staat los van de dijkversterking. Wij zullen Provincie Utrecht op de hoogte stellen van uw zienswijze.

Conclusie

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen in het projectbesluit.

2.11 Zienswijze 10 Natuur en Milieufederatie Utrecht

10.1

Uit het MER blijkt dat de tijdelijke aantastingen van verschillende beheertypen binnen het NatuurNetwerk Nederland (NNN) geen compensatie krijgen, hoewel er wel sprake is van aantasting van de vegetatie. Volgens het advies- en ingenieursbureau Royal HaskoningDHV is er geen sprake van aantasting door tijdelijke ruimtebeslagen van 90,65 ha, omdat de vegetatie zich 'grotendeels kan herstellen' na de werkzaamheden 'waardoor dit niet leidt tot een permanente aantasting van het NNN' (p. 70). Het opstellen van een compensatieplan is dan ook 'niet nodig' aangezien er 'geen strijdigheid met de Omgevingsverordening van de provincie Utrecht' is. Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU) wil dat er in compensatie voorzien wordt voor de tijdelijke ruimtebeslagen in het NNN Utrecht.

Artikel 7.8 van het Besluit kwaliteit leefomgeving bepaalt dat de provincie regels stelt bij omgevingsverordening die als resultaat verzekeren dat de kwaliteit en oppervlakte van het NatuurNetwerk Nederland niet achteruitgaan. Voor de provincie Utrecht zijn de desbetreffende regels opgenomen in de artikelen 6.1, 6.2 en 6.3 van de Omgevingsverordening provincie Utrecht.

Reactie

Inderdaad bevat artikel 7.8 van het Besluit kwaliteit leefomgeving een instructieregel, waarin is aangegeven dat de provincie in de Omgevingsverordening regels moet stellen, om te verzekeren dat de kwaliteit en oppervlakte van het NatuurNetwerk Nederland niet achteruitgaan. Voor de provincie Utrecht zijn de desbetreffende regels opgenomen in de artikelen 6.1, 6.2 en 6.3 van de Omgevingsverordening provincie Utrecht. Een instructieregel geeft aan wat de inhoud van een omgevingsplan moet zijn. Artikel 6.2 van de Omgevingsverordening bepaalt dat een omgevingsplan dat betrekking heeft op locaties binnen het NatuurNetwerk Nederland regels moet bevatten die strekken tot bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de kwaliteit, de wezenlijke kenmerken en waarden en samenhang van het NatuurNetwerk Nederland.

De bescherming van het NNN vindt dus plaats via het gemeentelijke omgevingsplan. Er is wettelijk gezien sprake van een aantasting als het omgevingsplan wordt gewijzigd en daarbij nieuwe activiteiten/funcies of een wijziging van activiteiten mogelijk maakt die nadelige gevolgen kunnen hebben voor het NNN. Voor de dijkversterking is dit niet aan de orde. Voor de maatregelen die mogelijk worden gemaakt met het Projectbesluit hoeven de Omgevingsplannen van de beide gemeenten (Nieuwegein en Houten) niet te worden aangepast, met één uitzondering ter plaatse van het bestemmingsplan Zuidoostelijke stadsrand (herstelbesluit) van gemeente Nieuwegein. Die activiteit, die niet past in dat omgevingsplan, is het plaatsen van het verticale scherm langs de binnenzijde van de dijk. Deze zone is niet aangewezen als NNN-gebied.

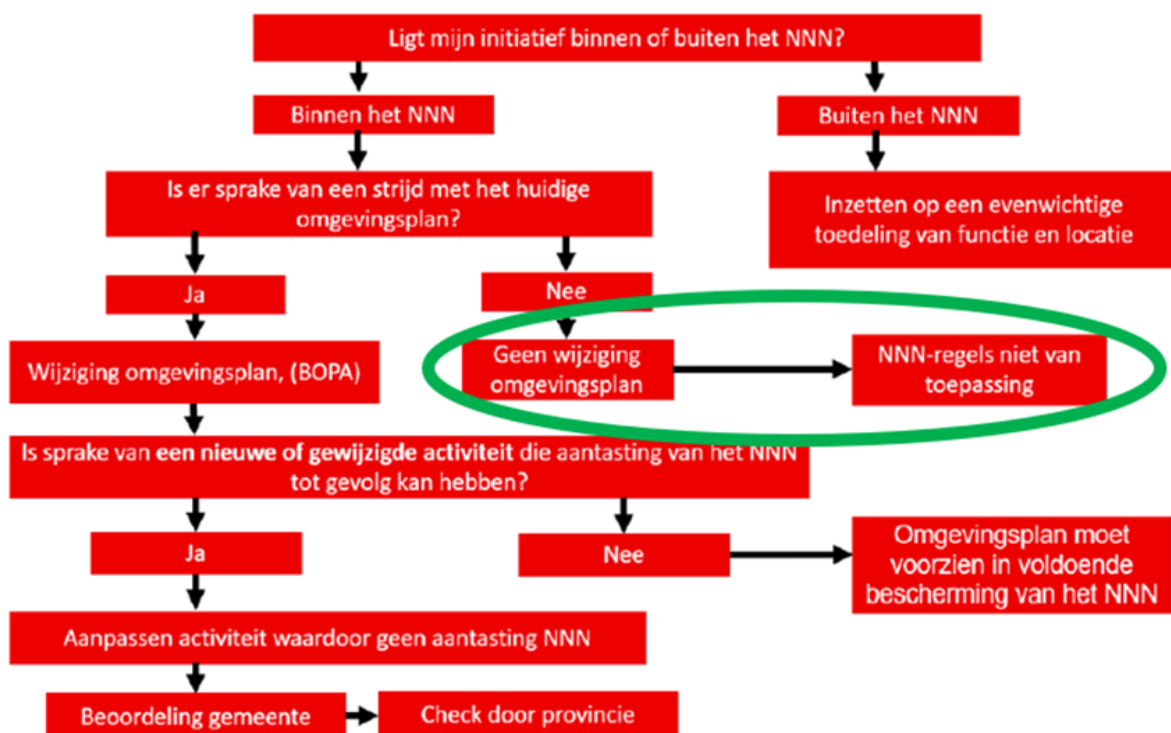
In de Handreiking bij de regels ter bescherming van het NatuurNetwerk Nederland van provincie Utrecht (09-07-2024) is de werkwijze beschreven in het tekstblok op pagina 11, aldus:

Referentiekader voor nieuwe of gewijzigde activiteiten in het NNN (artikel 6.3 lid 1)

Om te bepalen of een plan nadelige gevolgen kan hebben: oftewel de 'drempel' bij artikel 6.3 wordt het plan mét voorziene wijziging vergeleken met het geldende plan.

Bij nieuwe of gewijzigde activiteiten kan het zo zijn dat (delen van) activiteiten in de huidige situatie al zijn toegestaan. De referentiesituatie bestaat dan uit de maximale bouw- en gebruiksmogelijkheden van het vigerende planologische regime. Dit is een verzameling van alle bestaande legaal aanwezige bebouwing en gebruiksactiviteiten in het plangebied inclusief de nog onbenutte bebouwings- en gebruiksmogelijkheden die zijn opgenomen in het vigerende omgevingsplan en eventuele onbenutte omgevingsvergunningen in afwijking van het omgevingsplan. De referentiesituatie wordt vervolgens met de maximale bouw- en gebruiksmogelijkheden van het nieuwe plan vergeleken. Op het moment dat er sprake is van nieuwe gewijzigde activiteiten en gevolgen kunnen optreden komt u in de volgende stap terecht.

Met 'het geldende plan' wordt hier bedoeld: het geldende omgevingsplan. In het geval van de dijkversterking zijn de maatregelen die hierbij worden genomen toegestaan in de vigerende omgevingsplannen, met de hierboven genoemde uitzondering buiten NNN. Een en ander is in de bovengenoemde handreiking in een stappenplan verbeeld:

Figuur 4 Stroomschema dat de toepassing van de instructieregels weergeeft voor nieuwe of gewijzigde initiatieven binnen of buiten het NNN

Ook volgens dit stappenplan zijn de NNN-regels niet van toepassing bij de dijkversterking Culemborgse Veer – Beatrixsluis.

10.2

Volgens het MER is er sprake van een permanent ruimtebeslag (0,48 ha) in het NNN Utrecht, omdat de vegetatie zich daar niet kan herstellen. Volgens de opsteller van het MER (RHDH) is het echter niet nodig om een compensatieplan op te stellen omdat er 'tegenover staat een grote kwaliteitsverbetering van het NNN door realisatie van de bloemrijke dijk, dat leidt tot een meerwaarde voor het NNN'. Echter, volgens de Omgevingsverordening moeten de 'activiteiten die leiden tot aantasting worden gecompenseerd met dusdanige maatregelen dat de uitvoering van die maatregelen gezamenlijk binnen 10 jaar resulteert in een duidelijk aantoonbare meerwaarde voor het NNN en de wezenlijke kenmerken en waarden daarvan, voor wat betreft kwaliteit, oppervlakte en samenhang' (onze onderstreping). Volgens indiener moet daarom voor het permanente ruimtebeslag op het NNN (0,48 ha) een compensatieplan worden gemaakt met een onderbouwing van de te realiseren meerwaarde.

Reactie

Zoals in de bovenstaande antwoorden al is weergegeven, is er bij de vaststelling van het projectbesluit geen sprake van een compensatieplicht. Bij de vaststelling van het geldende omgevingsplan is het genoemde ruimtebeslag immers al mogelijk gemaakt. Op dat moment is er – voor zover nodig – al voorzien in compensatie.

Het Milieueffectrapport (MER) heeft een bredere invalshoek dan alleen de wettelijke regels. In het MER is ook een inhoudelijke beoordeling gemaakt. Daarbij is het inhoudelijke oordeel dat de kwaliteitsverbetering van het buitentalud opweegt tegen de verandering in de vegetatie die de dijkversterking met zich meebrengt. Hoewel de wet daartoe niet verplicht, is in de onderzoeken die ten grondslag liggen aan het projectbesluit onderzocht of de activiteiten die

daarin zijn opgenomen een aantasting van natuurwaarden veroorzaken. De reden is dat de projectorganisatie een aantasting van natuurwaarden zoveel mogelijk wil voorkomen of beperken.

10.3

De betreffende paragrafen roepen vragen op: Is de inrichting van de percelen binnen het NNN die nog geen natuurbestemming hebben als natuur onderdeel van de dijkversterking Culemborgse Veer - Beatrixsluis? Zo ja, wanneer worden deze percelen ingericht als natuur? Waar bevinden deze percelen zich? Wat is de oppervlakte van deze percelen? Met betrekking tot de bloemrijke dijk: zijn de 9,3 ha van het dijktafgebied binnendijs of buitendijs? Zijn deze 9,3 ha bestaand NNN of niet? Is er sprake van een oppervlaktetoename van natuur(beheer)typen binnen het NNN of daarbuiten, waarbij de begrenzing van het NNN wordt aangepast?

Reactie

De maatregelen aan de dijk vinden zowel binnen- als buitendijs plaats. Hierbij is voorzien dat de aan te passen buitentaluds bloemrijk worden ingericht en beheerd. De uiterwaarden langs de dijk zijn deels aangewezen als NNN, waarbij de begrenzing grofweg op de rand van de weg op de dijk ligt. De gebieden die zijn aangewezen als NNN hebben, althans ten westen van Fort Honswijk, een natuurbestemming. Met de dijkversterking blijft de huidige situatie wat betreft bestemming en NNN-aanwijzing in stand.

Overigens zullen de onderhoudsmaatregelen ten oosten van Fort Honswijk voorlopig niet worden uitgevoerd. Op de korte termijn worden hier geen ingrepen binnen het NNN uitgevoerd. De inrichting van percelen binnen het NNN die nog geen natuurbestemming hebben, valt niet onder het projectbesluit. Een wijziging van de bestemming/functie van gronden binnen het NNN die nog geen natuurbestemming hebben, behoort niet tot de bevoegdheden van het waterschap.

10.4

In het Achtergrondrapport Natuur worden de regels over het omgaan met de beschermde kleine landschapselementen vermeld. Er is compensatie nodig van de aantasting ter plaatse van dijkvak 3b en 3c. Hier is verder niets over gezegd. Daarom kan NMU de compensatie niet goed beoordelen. Wat is de planning voor de realisatie van de compensaties (tijdlijn)? Wat is de duur van de compenserende maatregelen en de opvolging in tijd? Tot wanneer zal er een monitoring van de compensatie uitgevoerd worden? Kunnen jullie ons aangeven waar we al deze informatie kunnen vinden?

Reactie

Volgens artikel 6.24 is het verboden een beschermd klein landschapselement te vellen of te rooien, tenzij er sprake is van een dringende reden. Voor dringende redenen die niet in artikel 6.24 zijn genoemd, bestaat er een meldplicht.

Artikel 6.25 bevat een meldplicht, als er om dringende redenen een verboden activiteit moet worden verricht. Het waterschap zal deze melding voor het verplaatsen van de knotwilgen tijdig doen bij het bevoegde gezag.

De beschermde kleine landschapselementen ter plaatse van de dijkvakken 3b en 3c zijn knotwilgen. Er moeten 16 knotwilgen worden verwijderd. Acht hiervan zijn niet verplantbaar, de andere acht worden verplaatst. De acht niet verplantbare knotwilgen worden gecompenseerd met elk 3 nieuwe knotwilgen. Deze gegevens zullen bij de melding worden aangeleverd bij het bevoegde gezag.

Daarnaast zijn de knotwilgen door de gemeente Houten aangemerkt als bomen met bijzondere waarde. Daarom is voor de kap en verplaatsing een omgevingsvergunning kap aangevraagd bij de gemeente Houten. Deze heeft samen met het ontwerp projectbesluit ter inzage gelegen.

10.5

NMU benadrukt dat het altijd beter is om aantastingen van natuurgebieden te voorkomen dan deze te compenseren, omdat compensatie tijd nodig heeft, waardoor de natuurkwaliteit met een negatief saldo achterblijft, ook al lijkt het in eerste instantie op papier in orde. Het is alleen wanneer een aantasting niet voorkomen kan worden, dat compensatie plaatsvindt.

Reactie

De projectorganisatie heeft bij het uitwerken van de plannen steeds gezocht naar mogelijkheden om de effecten van de dijkversterking op de omgeving zoveel mogelijk te beperken. Hoewel de wet daartoe niet verplicht, is er in het MER en in het Natuuronderzoek onderzocht of er een aantasting van natuurwaarden plaatsvindt en is getracht een dergelijke aantasting zo veel mogelijk te voorkomen. Daarbij zijn allerlei verschillende belangen afgewogen. Een dijkversterking wordt niet eenvoudiger of goedkoper als er compensatie nodig is voor de negatieve effecten. Er is dus een drijfveer om effecten zoveel mogelijk te voorkomen.

10.6

In het Achtergrondrapport verkeer en recreatie staat vermeldt op pagina 11 dat de 'Ambitie is om recreatieve waarden te versterken door ook de (wandel)routemogelijkheden langs de dijk uit te breiden.' Verder lezen we het volgende: 'Van Dijktraject 3a t/m 4b ligt buitendijks een recreatieterrein. Over de gehele lengte wordt hier het talud hersteld en buitendijks een beheerstrook aangelegd, die tegelijkertijd dient als struinp pad.' NMU vindt de aanleg van de beheerstrook (struinp pad) een stap in de goede richting en adviseert om het recreatieve gebruik en het beheer van dit struinp pad goed te regelen.

Reactie

Het waterschap staat medegebruik van de beheerstrook als struinp pad onder voorwaarden toe. Uw advies om gebruik en beheer goed te regelen is een terecht advies. In de praktijk lopen wij er tegenaan dat dit niet altijd goed te regelen is.

Conclusie

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen in het projectbesluit.

2.12 Zienswijze 11 Stichting Wandelnet

11.1

Indiener geeft aan dat in de ter inzage gelegde documenten beperkt aandacht wordt gegeven aan wandelen, terwijl ook dit deeltraject een fantastisch gebied is om te wandelen gezien de hoge natuur- en cultuurwaarde. Indiener heeft in eerdere gesprekken met het waterschap en de Provincie Utrecht in het kader van programma Sterke Lekdijk de aanleg bepleit van een zoveel mogelijk aaneengesloten doorgaande wandelroute over de beheerstrook langs het gehele traject van Schoonhoven tot Amerongen en vraagt vanuit dit perspectief naar dit deeltraject te kijken.

Reactie

Het waterschap staat medegebruik van de beheerstrook als struinp pad onder voorwaarden toe. Het waterschap is geen beheerder of initiatiefnemer van wandelpaden. Voor de aanleg van een doorgaande wandelroute is het waterschap niet de initiatiefnemer.

11.2

Indiener vraagt het waterschap hoe het tracé bij de Steenwaard, waar het Waterliniep pad (in het seizoen) over de zomerdijk loopt, behouden blijft?

Reactie

De herinrichting van de Steenwaard is een project van de provincie Utrecht en Rijkswaterstaat en maakt geen onderdeel uit van de stukken die nu ter inzage liggen. De besluiten over de inrichting van de Steenwaard worden apart ter inzage gelegd. We zullen uw zienswijze kenbaar maken bij de initiatiefnemers.

11.3

Indiener vraagt het waterschap op welke wijze tijdens de aanlegfase rekening wordt gehouden om de route van het pad bij de Steenwaard zoveel mogelijk intact te laten en als aaneengesloten doorgaande LAW-route in ieder geval niet voor korte of langere tijd te blokkeren. Met andere woorden: wordt indien nodig in een tijdelijke alternatieve route voorzien?

Reactie

Zie het antwoord bij 11.2.

Conclusie

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassingen in het projectbesluit.

2.13 Aanpassingen in het projectbesluit

Naar aanleiding van de zienswijzen 5 en 7 wordt de plankaart bij het definitieve projectbesluit aangepast ten opzichte van de plankaart bij het ontwerp projectbesluit. Overigens betreft het inhoudelijk een gelijke zienswijze, het gaat dus bij beide zienswijzen om dezelfde aanpassing van de zoeklocatie voor een bouwdepot.

3 Aanvullende informatie naar aanleiding van advies van de Commissie m.e.r.

3.1 Algemeen

Op 18 maart 2025 heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage een advies uitgebracht over Milieueffectrapport Deel 2.¹

De Commissie signaleert bij de toetsing van het MER dat belangrijke informatie ontbreekt op twee punten. Het gaat om de volgende punten:

- **Onderbouwing stikstofberekeningen:** de uitgangspunten van de stikstofberekeningen zijn onvoldoende onderbouwd. Hierdoor is er onzekerheid over of de conclusies juist zijn over de (mogelijke) effecten van stikstof op (beschermde) natuur. Hiermee is de haalbaarheid van de dijkversterking niet (voldoende) aangetoond.
- **Onderbouwing kwaliteitsverbetering NNN:** de effectiviteit van de voorgestelde kwaliteitsverbetering voor het verlies aan NNN-gebied is onvoldoende onderbouwd. De inrichting van de bloemrijke dijk en het uiteindelijke beheer daarvan zijn onvoldoende beschreven en daardoor onzeker.

De Commissie adviseert deze informatie in een aanvulling op het MER deel 2 op te nemen, en dan pas een besluit te nemen over de dijkversterking. De gevraagde aanvullende informatie is opgenomen in de volgende paragrafen (3.2 en 3.3) van deze Nota van Antwoord.

Daarnaast beveelt de Commissie aan om in de verdere besluitvorming over de maatregel nabij Fort Honswijk de negatieve effecten voor het fort (integriteit, kans op schade) mee te laten wegen. In paragraaf 3.4 van deze Nota van Antwoord is ingegaan op de negatieve effecten op het fort en de gemaakte afweging.

3.2 Onderbouwing stikstofberekeningen

De Commissie schrijft in het advies het volgende over de onderbouwing van de stikstofberekeningen.

De Commissie adviseert om het MER deel 2, voorafgaand aan het projectbesluit, aan te vullen met:

- *een nadere onderbouwing van de inzet van elektrisch materieel. Geef aan of het standaardonderdelen zijn van het voornemen. Mocht dat niet zo zijn, betrek deze dan als mitigerende maatregel in een Passende beoordeling;*
- *een nadere onderbouwing van de uitgangspunten van de stikstofberekeningen. Onderbouw in ieder geval de te verwerken kuub grond en het benodigde aantal vervoersbewegingen. Maak, indien nodig, nieuwe stikstofberekeningen.*

Reactie

Het waterschap heeft hoge ambities voor emissieloos bouwen. Bij de start van het programma Sterke Lekdijk is hiervoor een strategisch ontwikkelplan opgesteld en zijn afspraken gemaakt met het Hoogwaterbeschermingsprogramma over de financiering. De doelstellingen op dit vlak zijn geconcretiseerd naar de verschillende opvolgende deelprojecten. Voor CUB is de

¹ [Dijkversterking Lekdijk traject Culemborgse Veer – Beatrixsluis, Toetsingsadvies over het milieueffectrapport, 18 maart 2025 / projectnummer: 3329](#)

doelstelling vastgesteld op 39% emissieloos materieel. Deze doelstelling vormt dus de standaard voor de berekening van de emissie van de uitvoeringswerkzaamheden.

Gedurende de planuitwerking is op verschillende momenten een berekening uitgevoerd van de stikstofemissies, rekening houdend met de doelstelling voor de inzet van emissieloos materieel. Deze berekeningen zijn gebaseerd op voortschrijdend inzicht in de grondbalans (grondverzet) en de aanvullende werkzaamheden die nodig zijn bij de dijkversterking, zoals asfalteringswerkzaamheden. Daarbij is ook rekening gehouden met de werkzaamheden in het kader van de meekoppelprojecten (Natuur in de uiterwaarden, Icoongebied).

Ten behoeve van de invoer in de rekentool Aerius is een spreadsheet opgesteld met daarin een uitwerking van de verschillende (grond) werkzaamheden voor de dijkversterking, het groot onderhoud aan de dijk en de werkzaamheden voor de meekoppelprojecten. Op basis van (onder meer) de te verwerken hoeveelheden is de inzet van materieelstukken bepaald en de draaiuren van deze materieelstukken.

De uitgangspunten op hoofdlijnen van de berekeningen en de resultaten van de Aeriusberekening zijn beschreven in de memo 'Stikstofdepositie dijkversterking CUB', die onderdeel uitmaakt van het Achtergrondrapport Natuur bij het Milieueffectrapport. Bij dit memo is wel de samengevatte input van de materieelinzet opgenomen maar niet de uitgebreide spreadsheet met invoergegevens. Naar aanleiding van het advies van de Commissie is een uitgebreide samenvatting van de invoerspreadsheet bijgevoegd bij het memo Stikstofdepositie dijkversterking CUB. Dit document wordt met het definitieve projectbesluit ter inzage gelegd.

3.3 Onderbouwing kwaliteitsverbetering NNN

De Commissie schrijft in het advies het volgende over onderbouwing van de kwaliteitsverbetering van NNN.

De Commissie adviseert om het MER deel 2, voorafgaand aan het projectbesluit, aan te vullen met een nadere onderbouwing dat sprake is van een kwaliteitsverbetering van NNN. Ga hierbij in op de ontwikkeling, instandhouding en beheer, en in hoeverre deze verzekerd zijn. Omschrijf ook hoe de ontwikkeling van de bloemrijke dijk wordt gemonitord. Beschrijf maatregelen achter de hand voor het geval de kwaliteitsverbetering door de ontwikkeling van een bloemrijke dijk tegenvalt. Op deze manier kunnen, indien nodig, aanvullende maatregelen worden genomen.

Reactie

In de beantwoording van zienswijze 10.1 is onderbouwd dat er (juridisch gezien) geen sprake is van een compensatieopgave.

Het waterschap zal zich wel inspannen om op de buitendijkse delen waar het dijktaalud wordt aangepast een bloemrijke dijk te realiseren, waardoor de ecologische waarde van de dijk toeneemt. De manier waarop dit gebeurt is beschreven in het rapport Bloemrijke dijken, aanpak en beheer (19 september 2022). Dit rapport is in opdracht van het waterschap opgesteld om de doelstelling om een bloemrijke Lekdijk te ontwikkelen concreet te maken. Het rapport beschrijft hoe bij de werkzaamheden aan het dijktaalud wordt omgegaan met de bestaande vegetatie, het eventueel toepassen van bodemverbetering, het inzaaien en het beheer van het dijktaalud. Het rapport wordt met het definitieve projectbesluit ter inzage gelegd.

3.4 Werelderfgoed de Hollandse Waterlinies

De commissie wijst in het advies op de negatieve effecten van de dijkversterkingsmaatregel in de fortwal van Fort Honswijk op de kernkwaliteiten van Werelderfgoed Hollandse Waterlinies.

De fortwal is als primaire waterkering onvoldoende veilig in het geval van omvallen van de bomen op de fortwal.

In het voortraject zijn verschillende alternatieven voor deze maatregel onderzocht en afgewogen. Daarbij is gekozen voor een verticale maatregel, waarbij de bomen op de fortwal gespaard worden. Deze maatregel tast echter de integriteit van het fort aan en heeft kans op schade door trillingen. De Commissie vraagt zich af de gekozen maatregel proportioneel is. De Commissie mist daarnaast een toekomstvisie op de wenselijkheid van bomen op de wal bij het fort. De gebiedsanalyse Vreeswijk – Eiland van Schalkwijk schenkt veel aandacht aan het versterken van de relatie van het fort met de Nieuwe Hollandse Waterlinie door zichtlijnen 'zoveel mogelijk open te maken' (pagina 46). Het uifaseren van de bomen op de wal zou aansluiten bij deze gebiedsvisie.

Reactie

De omranding/het talud van het fort aan de rivierkant is tevens de primaire waterkering. Dat betekent dat de veiligheid van het achterliggende gebied (dat gaat tot aan Amsterdam) afhankelijk is van de stabiliteit van de dijk hier. Er waren tijdens het ontwerpend onderzoek verschillende opties om de dijk te versterken. De dijk hier hoger maken of breder maken is geen optie, aangezien hiermee de monumentale waarde van het fort zou worden aangetast, evenals de authenticiteit en de integriteit van het UNESCO Werelderfgoed. Het verwijderen van de bomen stuit op ernstige bezwaren vanuit natuur, aangezien deze bomen noodzakelijk zijn voor de aanwezige vleermuizen in het Fort. Als de bomen die hier staan omwaaien bij storm zouden ze een stuk grond kunnen meenemen met hun wortels, waardoor de dijk stuk gaat. Daarom moeten er extra maatregelen worden getroffen om de dijk hier te versterken. Zodoende is gekozen om hier een stalen damwand aan te brengen, dit is de minst schadelijke oplossing en nauwelijks zichtbaar. Daarbij komt dat hier al zeer lang bomen op het fort aanwezig zijn, waardoor ze ook een cultuurhistorische waarde hebben. Het belang van de bomen is dus ook een cultuurhistorisch belang. Met andere woorden een kaal fort zou hier een aantasting betekenen van de monumentale waarden.

Ten eerste is de Gebiedsanalyse geen gebiedsvisie. Op pagina 48 van de Gebiedsanalyse staat:

Zone NHW langs de Lek

- Lek duidelijk als acces: versterken van de continuïteit van de linie aan weerszijde;
- Lekdijk als hoofdverdedigingslijn: versterken van de herkenbaarheid, op de rand van het open agrarische gebied op de overgang naar het winterbed van de rivier;
- Herkenbaarheid van het systeem van inlaat bij Honswijk, gedekte gang, Lunet aan het Snel, Werk aan Korte Uitweg, Werk aan de Waalse Wetering, militaire werken en houten huizen als ensemble vergroten.
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen staan in het kader van het versterken van het verhaal van het samenhangende stelsel van strategisch landschap, watermanagement en de militaire werken van de waterlinie (bijvoorbeeld herkenbaar maken inundatie polder Blokhoven), vergroten recreatieve potentie, informatievoorziening.

Hieruit kan niet worden geconcludeerd dat de bomen weg zouden moeten in verband met zichtlijnen. Nergens in de Gebiedsanalyse staat dat een uitgangspunt zou moeten zijn om de bomen op de forten weg te gaan halen. Dat zou ook niet kunnen worden opgeschreven want beplanting op de forten was er al vanaf de aanleg en hoort bij de monumentale waarde van het fort. De conclusie van de Commissie dat de bomen volgens de Gebiedsanalyse hier uitgefaseerd zouden moeten worden klopt dus niet.

De gekozen oplossing voor de noodzakelijke dijkversterking met een damwandconstructie komt voort uit een langdurig onderzoek en is de oplossing die naar het oordeel van de RCE en de deskundigen bij de siteholder (provincie Utrecht) geen aantasting vormt van de monumentale waarden van het fort en van de uitzonderlijke universele waarde van het UNESCO Werelderfgoed.

De bovenstaande reactie is opgesteld door Provincie Utrecht. Het waterschap voegt hier aan toe dat het waterschap bereid is om in het vervolgproces de precieze invulling van de waterveiligheidsmaatregel in de fortwal nog een keer tegen het licht te houden. Dit is op de plankaart aangeduid.

Daarbij moet worden bedacht dat de omgevingsvergunning monument reeds in ontwerp is verleend, deze heeft samen met het ontwerp projectbesluit ter inzage gelegen. Het waterschap heeft als randvoorwaarde voor de aanscherping dat een eventuele andere invulling past binnen de verleende vergunning of in ieder geval tijdig vergunbaar is.

4 Aanpassingen aan de besluiten

4.1 Aanpassingen naar aanleiding van zienswijzen

Naar aanleiding van de zienswijzen 5 en 7 is een aanpassing uitgevoerd aan de plankaart bij het projectbesluit. Het betreft de begrenzing en omvang van het tijdelijke ruimtebeslag voor een bouwdepot. De beide zienswijzen hebben betrekking op dezelfde locatie.

Naar aanleiding van zienswijze 6 vervalt de tekst in de motivering en regeling over het verwijderen van een knotboom in dijkvak 9c.

4.2 Aanpassingen naar aanleiding van het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage

Naar aanleiding van het advies van de Commissie is op de plankaart aangeduid dat de invulling van de waterveiligheidsmaatregel in de fortwal van Fort Honswijk tegen het licht wordt gehouden. Dit is ook in de tekst van de Motivering beschreven.

4.3 Ambtshalve aanpassingen in de motivering en de plankaart

De beschrijving in de motivering van het proces en procedures van de besluitvorming over de dijkversterking en grondverwerving is aangepast aan het stadium waarin in het project zich bevindt. De teksten zijn hiertoe geactualiseerd.

In verband met een raakvlak met de herinrichting van de Honswijkerwaard is het zoekgebied voor een depotlocatie/loslocatie bij de Honswijkerplas op de plankaart verkleind. Ook is in de motivering het raakvlak tussen de beheerstrook en de herinrichting verduidelijkt